

hláská H

ročník XX, 2009, č.1

Hrádek Rotnek nad vsí Červená

Jan Pízl

Nad vsí Červenou¹⁾ (2 km jihozápadně od Letohradu, okr. Ústí nad Orlicí) se vypíná skalnatý ostroh tvořený načervenalými slepencovými horninami. Je označován názvy „Hrubý kámen“ či „U rotneckého kříže“. Ve 30. letech 20. století byl zaznamenán i název „Valy“,²⁾ který naznačuje, že na lokalitě se nacházejí pozůstatky nějaké fortifikace. Regionální historiografie místo prakticky nezná, písemné prameny o žádné pevnůstce nad Červenou nehovoří. Přesto však terénní relikty na místě samém jasně dokládají, že zde kdysi stála. Tento článek si klade za cíl uvést tuto zajímavou lokalitu do širšího povědomí.

Relikty se nacházejí na konci dlouhého a úzkého ostrohu nad vsí Červená.³⁾ Neznámou pevnůstku asi chránily především strmé a skalnaté svahy tohoto přírodního útvaru.⁴⁾ Výrazněji bylo třeba zabezpečit pouze nepřilíší široké místo, kde plocha hrádku navazuje na plochu ostrohu.

Dávni stavitelé tak učinili vylámaním širokého příkopu. Dodnes na první pohled zaujme rovným dnem. Příkop je nejširší tam, kde odděluje pevnůstku od volné plochy vrcholku ostrohu (cca 10 m). Pak se stáčí a běží po severní straně areálu, kde se jeho šířka podstatně zužuje. V této části již nepůsobí jako příkop, protože chybí vnější stěna. Tam kde by měla být, je okraj svahu. Zda před tímto příkopem stál někdy val nelze podle dochovaných zbytků s jistotou říci. Vzhledem k analogiím je však vysoce pravděpodobný. Jeho pozůstatkem by mohla být terénní vlna zhruba v místech ohybu příkopu (plocha koruny tohoto valu je dlouhá cca 12 m a široká 3 m).

Příkop ze dvou stran obepíná mohutný skalní balvan,⁵⁾ jistě jádro pevnůstky (nepravidelný ovál, plocha na vrcholu má rozměry zhruba 20 x 6,5 m). Z jihu nebyla žádná ochrana třeba, neboť terén je zde nejstrmější z celého

areálu. Čtvrtou (západní) stranu balvanu chránil také příkop, navazující na již popsaný, ale o něco méně hluboký (šíře 6,5 m). Byl také lámán do skály. Před ním se dochoval značně vysoký val, který na vnější straně povlovně přechází do svahu kopce (délka paty valu je přes 20 m).

Přístupy na lokalitu jsou dva. První (původní?) je cesta po úbočí hradního vrchu. Stoupá od vsí Červená na zjevně uměle upravenou plošinku, vzdálenou asi 100 m od vlastního hrádku. Stáří terénních úprav tohoto místa neumím určit (lze zde nalézt keramiku pravděpodobně z 18. nebo 19. století). Na plošince se cesta od vsi setkává s pěšinou vedoucí od Letohradu (Kyšperka). Odtud lze pokračovat pěšinou k vlastní fortifikaci. Na jihu od ní spadají skalnaté srázy k řece, na severu mírnější svah klesá k cestě od vesnice. Rovná plocha je zde široká maximálně 11 m. Snad již zde ostroh přehrazovalo nějaké opevnění – jeho pozůstatkem by mohly být drobné terénní vlny roztroušené po délce ostrohu.

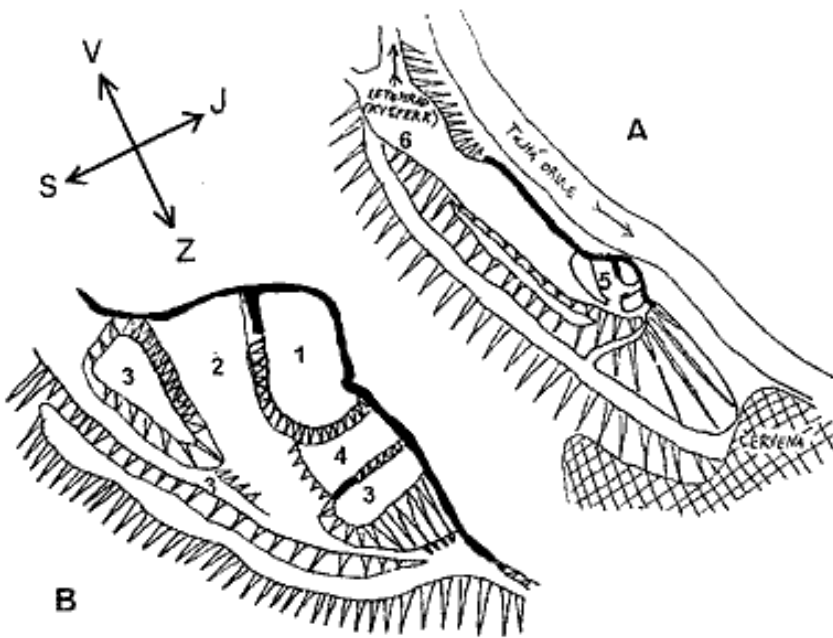

Hrádek Rotnek – celkový pohled na lokalitu ze severu (foto autor 2007)

Polní náčrt situace
hrádku a nejbližšího
okolí.

- A – umístění v terénu.
B – vlastní hrádek.
1 – skalní balvan,
2 – příkop,
3 – valy,
4 – západní příkop,
5 – plocha hrádku,
6 – plošinka

(kresba autor)

Jak objekt vyhlížel v době své existence, si můžeme na základě dochovaných pozůstatků dobře představit. Jeho jádrem byl onen skalní balvan, na němž si můžeme představit budovu věžovitého charakteru. Asi spíše ze dřeva než zděnou. Před příkopem bychom našli nějaké lehké opevnění, na ohroženějších stranách (východní, západní a snad i severní) val.

Hospodářské zázemí, bylo-li tu jaké, se nacházelo nejspíš mimo objekt (na výše zmíněné plošince?). Nějaká drobnější stavba mohla zaujímat i vrcholky západního valu.

Historie objektu zůstává zahalena tajemstvím. Písemné prameny mlčí a archeologické z místa neexistují. Na základě podoby objektu a dějin okolí se pokusíme alespoň o nějakou smysluplnou teorii. K jejímu sestavení nám pomohou následující fakta:

- 1 – Vlastní plochu hrádku představuje vlastně jenom skalní balvan. Vezmeme-li v úvahu i možnou erozi jižní strany směrem k řece, jde o velmi malou plochu.
- 2 – Vylámání širokého příkopu do skály nebylo jednoduché, bez ohledu na to, že jde o relativně měkký slepenec.
- 3 – Ves Červená (před II. světovou válkou Rotnek) pod hradem se prvně připomíná v první polovině 16. století. Regionální vlastivědná literatura však připouští, že mohla vzniknout již za velké kolonizace koncem 13. století.⁶⁾
- 4 – Z plochy hrádku je perfektní výhled na vrch Hradisko, kde ve středověku stál hrad Kyšperk.
- 5 – Z plochy hrádku je vidět téměř až ke hradu Lanšperku (v případě odlesnění krajiny by mohlo být vidět až tam).
- 6 – Z plochy hrádku je vidět údolí Tiché Orlice, hranice mezi kyšpereckým (později žampašským) a lanšperským panstvím a také kopce na levém břehu řeky, po nichž vedly významnější regionální komunikace, včetně cesty na Moravu a do Kladska.
- 7 – Majitelé kyšpereckého (respektive žampašského) panství byli po celý středověk v nepřátelském poměru k majitelům Lanšperka.⁷⁾
- 8 – Uspořádáním se hrádek nad Červenou podobá šlechtickým sídlům kolonizačního období, např. blízkému Kyšperku.⁸⁾
- 9 – S Kyšperkem ho spojuje i podoba západního valu. Ten svou velikostí značně překonává to, co bychom čekali

(nebo se dochovalo) v ostatních částech areálu. Nápadně se tak podobá rozšíření plochy valu před příkopem na západní straně kyšpereckého hradního areálu.

10 – Rotnecká pevnůstka leží (ve vztahu ke Kyšperku) ve směru pravděpodobného příchodu kolonizátorů Kyšperecka.

Na základě těchto desíti bodů lze popsat možnou historii hrádku nad Rotnekem následovně:

Varianta 1: Hrad postavili na začátku své kolonizační činnosti v kraji páni ze Zebína, kteří sem někdy koncem 13. století přišli asi z dnešního Chocevska.⁹⁾ Hrad snad měl sloužit jako kolonizační provizorium, snad se počítalo s jeho dlouhodobějším obyváním. Hospodářským zázemím šlechtického sídla měla být vesnička Rotnek (pojmenovaná podle červeného zabarvení půdy). Vzhledem k tomu, že též skály hradního návrší mají červenavou barvu, není od věci domnívat se, že i hrádek nesl toto jméno.

Vzhledem k tomu, že též skály hradního návrší mají červenavou barvu, není od věci domnívat se, že i hrádek nesl toto jméno.

Postupně se kolonizační činnost posouvala výše proti proudu řeky a páni přenesli své sídlo na nové hrady Kyšperk a Žampach, výhodněji položené v rámci vznikajících

Balvan představující jádro hrádku, v popředí ploché dno příkopu (foto autor 2007)

Hradní příkop v jeho nejširší části (foto autor 2007)

Pozůstatek valu na severní straně hrádku (foto autor 2007)

panství než pohraniční Rotnek. Opuštěný hrádek mohl být znovu krátkodobě využíván jako opěrný bod v době nepřátelství s majiteli Lanšperka.

Rotnek byl osídlen jen nedlouho, jak naznačuje velmi rovné (a tudíž odpadky či destrukcemi jen málo, pokud vůbec, zanesené) dno příkopu.

Varianta 2: Hrádek Rotnek byl vybudován jako sídlo samostatného panství vyděleného z neznámých důvodů z panství Kyšperk (nebo později z Žampašska). Toto vydělení však skončilo rychleji, než se stihlo dostat do písemných pramenů. Mohlo jít o sídlo mladšího syna některého pána z Kyšperka, syn mohl zemřít bezdětný a jeho majetek by se tak vrátil hlavě rodu. K vydělení Rotneka z kyšperského panství by také mohlo dojít ve druhé polovině 14. století, kdy zdejší vřehnost postoupila své majetky rodině Žampachů a odešla na Moravu.¹⁰⁾ Lze si představit, že se pokusili alespoň část svého zboží v Orlických horách podržet a Rotnek měl být novým sídlem panství. Z nějakého důvodu se ale brzy vzdali i jeho, a noví páni – Žampachové – nechali nepotřebný objekt zchátrat (jako ostatně učinili i s Kyšperkem). Opět není vyloučeno, že pozůstatky pevnůstky krátkodobě posloužily za místních bojů, např. za husitských válek.

Varianta 3: Hrádek Rotnek vybudovali jako opěrný a strážní bod v bojích mezi Kyšperkem a Lanšperkem. Vzhledem k podobě pevnůstky se zdá, že by to mohlo být na přelomu 13. a 14. století. Tehdy byl pán z Kyšperka jedním z mnoha drobných šlechticů, kteří překračovali Orlici a loupili na bohatém Lanšpersku. Bezpečně víme, že vlastnil pouze jednu vesnici (Lukavice) a ani tu asi ne celou. Těžko si představit, že by mohl vést družinu tak velkou, že by mu pro ni nestačil vlastní Kyšperk. Možnost, že by Rotnek ke Kyšperku tehdy nepatřil, není vzhledem ke krátké vzdálenosti obou míst a jejich vazbě v mladším období příliš pravděpodobná.

Pravděpodobnější se jeví vznik Rotneka jako opěrného bodu za husitských válek. V nich Kyšpercko náleželo mocnému rodu Žampachů z Potštejna, který si mohl dovolit nákladnější stavební podniky, nemluvě o vojenskopolitickém spolku Sirotků provádějícím v této oblasti různé akce od 2. poloviny 20 let až do 2. poloviny let třicátých.¹¹⁾ Jako novostavba z 15. století se však Rotnek jeví značně archaický.

Co se týče Rotneka jako opěrného bodu majitelů žampašského panství, je třeba upozornit na jednu zajímavou

skutečnost. Vynceme-li si všechny potencionální středověké fortifikace na žampašském panství (dochované, písemně doložené, i ty které zná pouze lidová tradice) do mapy, zjistíme, že téměř všechny leží na hranici s Lanšperkem. Vytváří zajímavou a vcelku pravidelnou linii, začínající právě Rotnekem a táhnoucí se přes Kyšperk, Šedivec, Nekoř-Vejrov, Lubník, opevněný kostel v Mladkově až k tzv. Bílému zámku za Mladkovem. Mimo tuto linii leží na Žampašsku již jen dvě, respektive tři pevnosti (hrad Žampach, hrádek Chudoba, který však pravděpodobně vznikl v pohusitské době, a sídlo zemanů z Lukavice, které snad bylo hrazené a snad připadlo jednu dobu Žampachům). I když existence mnoha z objektů zmíněné linie ani jejich současnost není prokázána, není ani bezpečně vyloučena. Domnívám se, že je to zajímavý jev, který by stál za podrobnější výzkum.

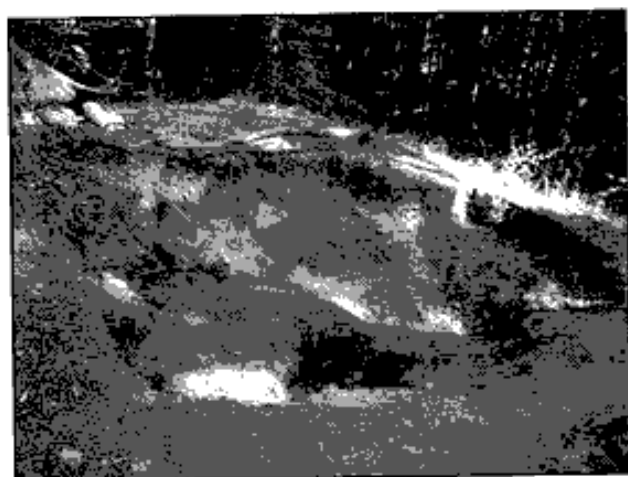
Ale zpět k Rotneku. Jak to s ním bylo doopravdy, se asi již nikdy nedozvíme, snad pouze případný archeologický výzkum by mohl přinést nějaké podstatné informace. Přesto hrádek dokresluje podobu středověké krajiny v okolí Letohradu a je škoda, že ani v městském muzeu Letohrad, ani na lokalitě samé není středověká fortifikace nijak připomenuta. Je to škoda i proto, že lokalita se svými výhledy, novodobým křížem a lavičkou na skalním balvanu je oblíbeným cílem procházek obyvatel Červené i Letohradu, kteří ani netuší, že chodí po zaniklém hradě.

Poznámky: 1) Dnes součást města Letohrad. Historický název je Rotnek. 2) Skála, F.: Kyšperk I. Nástin historického vývoje. Sepsáno r. 1935, rukopis uložen v městském muzeu v Letohradě, s. 82. 3) Autor si je vědom, že popis lokality by měl obsahovat přesnější údaje o rozměrech, než dále uvádí, a hlavně zaměření. Nemá však potřebné technické vybavení ani znalosti a pomoc kompetentních odborníků se mu nepodařilo získat. 4) Z jižní strany ostroh omývá Tichá Orlice. 5) Původně mohl být větší než dnes, část v průběhu staletí snad padla za obět' erozi. 6) Musil, F.: Osídlování Poorticka v době předhusitské. Ústí nad Orlicí 2002, s. 174 – 175. 7) O tomto vztahu např.: Musil, F.: Hrady, tvrze a zámky okresu Ústí nad Orlicí. Ústí nad Orlicí 1995, s. 51, 55, 96. 8) Popis hradu Kyšperka viz např.: Sedláček, A.: Hrady, zámky a tvrze Království českého II. 3. vyd. Praha 1996, s. 265 – 268; Musil, F.: Hrady, tvrze a zámky okresu Ústí nad Orlicí. Ústí nad Orlicí 1995, s. 56. 9) O původu Žampachů viz dílo citované v pozn. 7, s. 71, 92, 96. 10) Citace v pozn. 6, s. 170. 11) Citace v pozn. 7, s. 96.

Vybíravý vandal

Čeněk Pavlík

V minulých číslech časopisu Hláska (Vrta 2006, 10 – 12 a Vrta 2006a 51 – 52) jsem se s potěšením dočetl o péči, kterou zbytkům hradu Křídlo věnují členové zlínské pobočky KAS ve spolupráci s pracovníky státní památkové péče. Dne 31. července 2008 jsem proto po mnoha letech zříceninu opět navštívil, abych změny k lepšímu – konkrétně odhalení a zakonzervování vstupní hranolové brány a vyklizený a zabezpečený interier okrouhlé věže – viděl tak říkajíc živě. Oproti očekávání jsem však objevil ještě třetí zásah do hradního organismu, tentokrát ale z kategorie těch destruktivních. Na konci jihozápadní části hradního jádra se šklebila nová,

Obr. 1. Hrad Křídlo (okr. Kroměříž). Pohled na vyrabovaný terén v jihozápadní části hradního jádra

cca 3 m dlouhá, 2 m široká a až jeden metr hluboká jáma (obr. 1). Na jejím západním okraji vystupovaly dvě úhledné hromady jemně prosívané horniny. Kameny, které neprošly sítem, měly opět své vlastní stanoviště a y největší z nich se společně s vytrhanými kořeny válely bez ladu a skladu kolem. Okamžitě jsem se rozpomenul na hradní raritu – penězokazeckou dílnu, která po polovině 15. století stávala právě v těchto místech (Kohoutek 1995, 48; Plaček 2001, 319) a hned bylo zřejmé, proč neznámý vandal horninu prosíval a co konkrétně hledal – drobné mince. Tento letný závěr vzápětí utvrdil pohled na hromádku keramiky, pietně umístěnou mezi podkopanými kořeny vzrostlého buku (obr. 1, vlevo nahore). Povalovaly se tam střepy většinou tenkostěnné keramiky, včetně profilovaných okrajů nádob a jeden docela pohledný kus reliéfního kachle. Po chvíli váhání co dělat, jsem se rozhodl z větší části tyto „nechtěné“ zbytky hmotné kultury posbírat, jako kuriózně objevené publikovat a následně odevzdat do Muzea jihovýchodní Moravy Zlín, pobočka Hrad Malenovice, k ostatním nálezům z této lokality, které toto muzeum získalo při nedávném archeologickém průzkumu (Kohoutek 1995, 48 – 53).

Poznámka: dne 8. a 9. srpna 2008 proběhla odborná dokumentace výkopu a jeho zasypání. Na práci se podíleli NPÚ ÚOP Kroměříž, KÚZK a SPHL.

Popis jednotlivých nálezů:

Okraj blíže neurčitelné tenkostěnné nádoby o rozměrech 35 x 37 mm (vždy výška x šířka), jemně zrnitý střep je vypálen do šedavého odstínu (obr. 2:1).

Okraj blíže neurčitelné tenkostěnné nádoby o rozměrech 32 x 22 mm, jemně plavený, do šeda vypálený střep obsahuje hrubší křemičitá zrna (obr. 2:2).

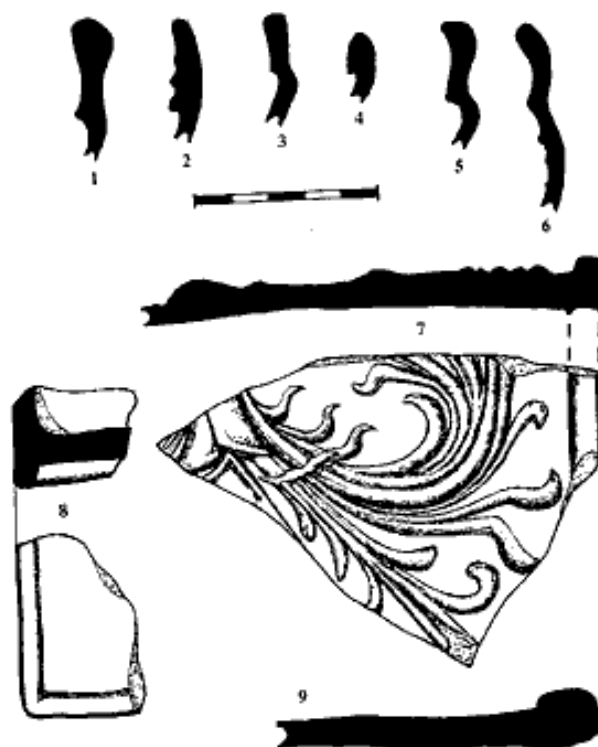
Okraj blíže neurčitelné tenkostěnné nádoby o rozměrech 29 x 40 mm, jemně plavený, oranžově zbarvený střep je oboustranně pokryt hnědou glazurou (obr. 2:3).

Okraj blíže neurčitelné tenkostěnné nádoby o rozměrech 14 x 26 mm, jemně plavený, oranžově zbarvený střep je oboustranně pokryt hnědou glazurou (obr. 2:4).

Okraj hrnce o rozměrech 33 x 39 mm, středně hrubý střep má temně šedý odstín (obr. 2:5).

Okraj džbánu o rozměrech 49 x 110 mm (složeno ze dvou zlomků), jemně plavený střep je vypálen do šeda (obr. 2:6).

Torzo čelní stěny komorového kachle s motivem bohatě rozvinutých přikryvadel (obr. 2:7). Jedná se o součást heraldického motivu s jednoduchou, dovnitř zaoblenou lištou. Dochována je též spodní polovina přílby a nepatrný zbytek vlastního erbu (pani z Cimburka, z Kunštátu?). Střep je rezný, oranžově zbarvený, na vnitřní straně mírně zakouřený, komora odlomená. Velikost zlomku 88 x 125 mm. Po výtvarné stránce analogicky ztvárněné zbytky čelních reliéfních stěn patřící evidentně do jednoho kachlového celku od-

Obr. 2. Hrad Křídlo (okr. Kroměříž). Posbírané nálezy: 1 – 6 profily okrajových partií stolní keramiky, 7 – 9 pozůstatky komorových kachlí

halil zmíněný archeologický výzkum (Kohoutek 1995, 52, obr. 50).

Zlomek nároží čelní stěny komorového kachle bez ikonografické výzdoby (obr. 2:8). Okrajová lišta je opět jednoduchá a dovnitř mírně zaoblená. Jemně plavený stěp má oranžové zbarvení, z komory je dochováno nepatrné, maximálně 10 mm hluboké torzo. Velikost zlomku činí 50 x 30 mm.

Část robustní kachlové komory o rozměrech 87 x 90 mm (obr. 2:9). Komorový plášť je uzavřen maximálně 4 mm vně vystupující manžetou, širokou 18 mm. Poměrně hrubý stěp má oranžové zbarvení.

Z popisu jednotlivých zlomků vyplývá, že bylo zachyceno šest okrajových partií stolní keramiky, kterou však pro nepatrné rozměry většinou nebylo možné blíže identifikovat. Dva zlomky byly opatřeny kvalitní, hnědou glazurou. Druhou část nálezů tvoří tři torza různých částí komorových kachlů.

Posbíraný soubor dále obsahuje dva nezobrazené zlomky středních částí nádob neurčitelného typu o velikosti 25 x 42 a 50 x 58 mm. První z nich má jemný, oranžové zbarvený stěp, široký pouhé 3 mm a je jednostranně hnědě glazován. Pravděpodobně patří

k některému z výše uvedených oboustranně glazovaných okrajů (obr. 2:3,4), protože má s nimi totožnou strukturu (oboustranně glazování se v 15. století většinou vyskytovalo pouze při okraji nádoby). Druhý zlomek má cca 6 mm široký, neglazovaný, poměrně hrubý, šedě zbarvený stěp.

Artefakty jsou datovatelné do průběhu 15. století, tedy do závěrečného období existence hradu, který se v roce 1481 uvádí jako pustý. K držitelům a stavebnímu vývoji hradu více viz Kohoutek 1994, 145 – 147; Kohoutek 1995, 48 – 49; Plaček 2001, 317 – 319; Vrla 2006b, 94 – 108.

Literatura: Kohoutek, J. 1994: Výzkum středověkých hradů v oblasti Hostýnských vrchů. Vlastivědný věstník Moravský 45, 145 – 158. Kohoutek, J. 1995: Hrad y jihovýchodní Moravy. Zlín. Plaček, M. 2001: Ilustrovaná encyklopedie moravských hradů, hrádků a vrzů. Praha. Vrla, R. 2006: Expedice Křídlo 2005. Hláska XVII, č. 1. Vrla, R. 2006a: Sanace zříceniny kruhové věže hradu Křídlo v roce 2006. Hláska XVII, č. 4. Vrla, R. 2006b: Vstupní věž hradu Křídlo a padací mosty kolébkové konstrukce. In: Dějiny staveb 2006. Plzeň 94 – 108.

Statek a sídlo Harnachů v Radimovicích

Václav Chmelář

Ves Radimovice (okr. Plzeň-sever) leží asi 13,5 kilometru od Plzně pod karlovarskou silnicí v údolí potoka, nazývaného zde Všerubský či Čbánský. Ve vsi vzniklo v 2. polovině 17. století sídlo drobné šlechty, rodu Harnachů. To nefiguruje v žádném dosavadním soupise panských sídel, přestože jsou pro něho dostatečné archivní doklady, obsažené ve fondech různého původu.

V Radimovicích existovalo sezení některého příslušníka privilegovaného stavu již v předchozích obdobích. O tom svědčí už první zprávy o vsi ze 13. století, které konkrétně zmiňují Jindřicha z Radimovic, který se připomíná v letech 1263 a 1269.¹⁾ Jak se tak obvykle stává, prameny pak na dlouho mlčí. Ozvou se až v podobě berního rejstříku Plzeňského kraje z roku 1379, kde je zaznamenán jako majitel celých Radimovic jistý Sezema, který odváděl generální daň v hodnotě dvou a úl hřivny.²⁾ To je opět na dlouhou dobu poslední zpráva o si. Její jméno se pak objevuje až při prodeji roku 1520. Tehdy Jan z Gutštejna prodal pustý hrad Frumštejn s dvojným poplužím a celými vesnicemi Hunčice, Radimovice a Kunějovice Petrovi Kokořovcovi z Kokořova seděním na Kokořově,³⁾ čímž se Radimovice stávají součástí všerubského zboží, u kterého vydržely po většinu 16. století. V tu dobu zde středověké sídlo už zřejmě neexistovalo a o jeho umístění a podobě mohou být jen pouhé dohady. Naposledy jsou Radimovice připomínány jako součást všerubského statku roku 1589, kdy Karel Kokořovec z Kokořova potvrdil všerubské faře plat na Radimovicích.⁴⁾ Při prodeji Všerub, což se přihodilo před rokem 1594, už jeho součástí patrně nejsou.⁵⁾ Někdy v té době se musely stát příslušenstvím sousedního statku Hunčic. Zcela jistě se tak stalo před rokem 1615, kdy se píše Vojtěch Zádubský ze Šontálu „na Hunčicích a Ra-

dimovicích“.⁶⁾ Za pobělohorských konfiskací o tyto své statky přes účast jeho synů v řadách stavovské armády nepřišel.⁷⁾ Poté panují opět nejasnosti o vývoji majetkové držby. Nějakou cestou se Radimovice dostaly do majetku Jáchyma z Říčan. Poprvé je to známo až z listiny z roku 1648.⁸⁾ Jáchym byl spřízněn se Zádubskými ze Šontálu, kteří byli stále v držení Hunčic (do 1660). Byl totiž manželem Alžběty Zádubské,⁹⁾ a tudíž je možné, že z toho příbuzenství plynuly nějaké okolnosti vedoucí k získání této vesnice do svého majetku. Nejspíše se ale jednalo o nějaký trh, jehož sepsání se nedochovalo, či nebylo dosud nalezeno.

Jáchym z Říčan zemřel ne ve zcela finančně uspokojivé situaci a bylo třeba zaplatit některé dluhy, které nyní vázly na statech, zděděných jeho mužskými potomky, a o jedním zletilým (Herman Vilém) a druhým nezletilým (Jan Maxmilián). Tudíž roku 1652 komisaři Jaroslav Jáchym Koc z Dobrše na Běšinech, Kolinci a Nemilkové a Jindřich Lapáček ze Rzávěho na Prádle a Dražkově prohlédli Radimovice a jako jejich kupce s nejvyšší cenou uznali Polyxenu Elišku Harnachovou, rozenou

Pohled na dvůr v Radimovicích od jihozápadu. Vpředu trojkřídlá budova, vpravo na sýpka (foto V. Chmelář 2007)

z Říčan, sestru obou výše jmenovaných mladých pánů. Částka za dvůr poplužní Radimovice se světnicemi, komorami, sklepy, stodolami, maštalemí, sýpkami, s poplužím, dědinami, štěpnicemi, chmelnicemi, loukami, rybníky, sádkami, halťíři, lesy, vsí Radimovice, s výsadní krčmou, s krčmou ležící na silnici, s mlýnem o ednom kole, s lidmi osedlými a neosedlými atd. atd., byla stanovena na 7200 kop míšeňských grošů.¹⁰¹

Polyxena Eliška byla manželkou rytmistra Jakuba Harnacha, důstojníka sloužícího v kyrynsnickém pluku hraběte Julia Kolovrata. Jeho původ můžeme najít v Livonsku, kde jeho otec Jiří Friedrich držel majetek. Zastával post velitele opevněného města Wolmar (nyní Valmiera) pod vládou polské koruny, kde se také Jakub narodil roku 1616. Jako již dospělý pak hledal nejdřív službu v Polsku, odkud odešel do Švédska a sloužil v jeho armádě jako kornet. Poté přešel do císařských služeb, kde sloužil právě v kolovratském pluku těžké jízdy. Polyxena s Jakubem měla syny Jana Antonína, Karla Ferdinanda, Heřmana Jáchyma, Fridricha Václava a dcery Alžbětu Kateřinu, provdanou pak za Františka Rudolfa Neslingera na Drahonovicích a Vidhosticích, a nu Barboru.¹¹¹ Svoji závěť vyhotovila 23. 10. 1675 v Radimovicích. V ní odkázala svému manželovi mobilie, synům podíl na Radimovicích, svým dvěma dcerám pak na tomto statku zapsala peníze.¹²¹

Úřad desk zemských obdržel její závěť v roce 1677, tudíž v tomto roce Polyxena také zemřela.¹³¹ Statek Radimovice, jak bylo už řečeno, matka přifkla synům, z nichž Karel Ferdinand zde jistě roku 1680 žil.¹⁴¹ A roku 1685 se mu zde narodil syn Michael František Kilián.¹⁵¹ O pobytu Jakuba Harnacha v Radimovicích nic jasněho známo není. Za života své manželky je zde dvakrát připomínán (1666, 1660).¹⁶¹ V době po jejím úmrtí doklady jeho přítomnosti na tomto zboží jsou ještě menší, což můžeme demonstrovat na jediném výskytu jeho jména ve všerubských matrikách,¹⁷¹ i když máme roku 1678 vzpomínání Evu, kuchařku pana Jakuba Harnacha.¹⁸¹ Zdá se, že v tomto období pobýval především v Praze, kde roku 1675 získal od šestipanského úřadu obroční dům ve farní osadě malého Štěpána,¹⁹¹ a byl na Starém městě přijat v témže roce k městskému právu.²⁰¹ Také podruhé uzavřel sňatek s Annou Žofíí Broumovou z Miřetic, i když nevíme přesně kdy se to stalo.²¹¹ Zemřel mezi lety 1681 a 1683.²²¹ K vyřešení podílů jeho synů na Radimovicích došlo až roku 1686. Tehdy se bratři Karel Ferdinand, Heřman Jáchym a Fridrich Václav přihlásili o dědictví po své matce. Jediný z bratrů, který nebyl přítomen u úřadu desk zemských, byl Jan Antonín. Ten si stejně jako jeho otec zvolil vojenskou dráhu a sloužil jako poručík v kyrynsnickém pluku Caprara. A právě tato služba ho tehdy vážala, neboť se účastnil války proti Turkům, a ani nebylo známo, jestli je vůbec naživu. Ostatní přítomní bratři byli tehdy uváděni jakožto pražští měšťané. Karel Ferdinand byl takto uváděn vzhledem ke Starému městu, ostatní byli měšťané Menšího města pražského, tedy Malé Strany.²³¹ Ještě teentýž den bratři postoupili všechny tři díly Eleonoře Harnachové, rozené Broumové z Miřetic, tedy manželce Karla Ferdinanda. Až mnohem později díl čtvrtého z bratrů připadl podle vojenského testamentu z 21. 10. 1697 Karlu Ferdinandovi, který se ho ještě téhož měsíce ujal. Ten ho postoupil

manželce, takže jí nyní patřil celý statek.²⁴¹ Žila i se svým manželem, Karlem Ferdinandem, ač pražským měšťanem, především stále právě zde v Radimovicích. Dokládá to jednak přítomnost služebnictva, jako třeba roku 1681 „děvečky aneb komorný paní Harnachovů“ Anny Barbory,²⁵¹ ale hlavně narození čtyř dětí mezi lety 1687 až 1691.²⁶¹ O některého mírně odrostlejšího ze synů se zde také roku 1681 staral Mates Frantz jako preceptor.²⁷¹ Roku 1694 zakoupili spolu oba manželé statek Darovou na Rokycansku.²⁸¹ Sama Eleonora Zuzana, píšící se „na Radimovicích a Darové“, roku 1697 však Radimovice prodala. Dne 9. listopadu 1697 uzavřela kupní smlouvu s rytířem Benediktem Františkem Steinbachem z Kranichsteina na Líšťanech a Krašovicích, hejtmanem Plzeňského kraje, a prodala mu tím ves Radimovice s panským dvorem, pivovarem, s dvěma hospodami, z nichž jedna byla ve vsi a druhá, zvaná „Nerchaska“ (tj. Procházka), na silnici, a dalším příslušenstvím, za 9000 zlatých.²⁹¹

Harnachové tedy z Radimovic odcházejí, ale příslučníci onoho rodu zůstávají v sousedních Všerubech, kde žil jeden z dříve zmiňovaných bratrů, Heřman Jáchym, který si zde roku 1685 zakoupil dům³⁰¹ a nadále žil, což dokládá, že se mu zde v letech 1688 – 1702 narodilo několik dětí.³¹¹ Žila zde také druhá manželka jejich otce Jakuba, která v roce 1687 také zakoupila dům ve Všerubech,³²¹ a asi i roku 1712 v tomto městečku zemřela.³³¹ Osoby Eleonory a Karla Ferdinanda jsou pak dále spojeny s Červeným Hrádkem či Darovou. Radimovice nadále zůstaly součástí líšťanského statku až do konce matematického zřízení.

Nyní se vraťme k otázce samotných Radimovic a otencionálního sídla, jehož existence je dle předchozích řádek víc než dobře doložena. Hledání panského sídla musíme směřovat do dosud zachovalého panského dvora, v současné době v soukromém majetku, který měl autor tu možnost s laskavým svolením majitele si prohlédnout nejen z vnějšku. Nalézá se na dolním okraji vsi pod svahem na jakési terase nad dnes poměrně zarostlou potoční nivou. Není zde budova, kterou bychom mohli přímo označit za panské sídlo a nazvat ho asi nejpříhodnějším termínem, tedy zámek. Bude nutné zhodnotit dodnes dochované stavby.

V dnešním dvoře se nacházejí celkem čtyři budovy. Jednak podlouhlá budova stodoly, ležící podle cesty vedoucí do vsi. Severozápadní nároží této stodoly je spojeno s patrovou stavbou sýpky. Do té se vstupuje barokním portálem z jakési zvýšené úzké kamenné terasy, související přímo s hmotou budovy, jdoucí s ní po její nádvorní frontě. Na ní se vstupuje přímo ze dvora. Na stejné straně dvora se nachází přízemní trojkřídlá budova s drobným přístavkem na vnější jihovýchodní straně. Na jižní straně, kde je hrana terasy, je podepřena opěrákem. Naproti této budově na západní straně dvora se nachází podlouhlá budova stájí s třemi místnostmi na jejím jižním konci, upravená v klasicistním stylu. Tyto místnosti s obloukovitě zaklenutými okny jsou podsklepené. Mezi rohem této budovy a stodolami je situován na severoseverozápadě vjezd do areálu.

Dnešní stav lze porovnat s I. vojenským mapováním, kde je půdorys dvora ve tvaru obráceného „U“,³⁵¹ tedy snad s nějakou budovou na místě dnešní trojkřídlé stav-

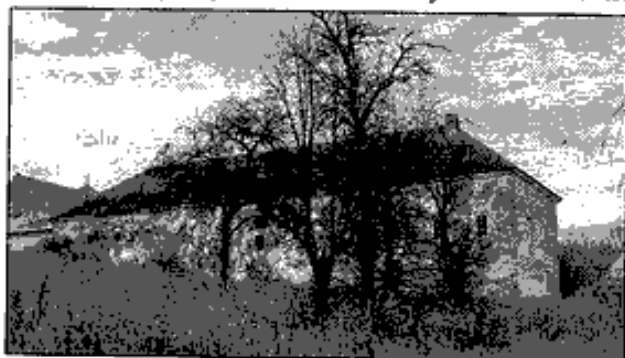
Ves Radimovice na mapě stabilního katastru z r. 1839. V levé dolní části areál panského dvora

by. Ale schematizace je zde moc velká. Na mapě stabilního katastru z roku 1839 je toto místo prázdné. Zbytek je shodný se současností. Můžeme hledat sídlo i mezi těmito třemi dochovanými stavbami. Budova stodoly se zdá nepravděpodobná. Jižně situované místnosti vedle stájí by i mohly být nástupcem „světnic, komor, sklepů“ z roku 1652, které snad později byly sídlem Harnachů. V rámci areálu je však nejvíce nápadnou stavbou sýpka. Její barokní konstrukce však očividně nevznikly přestavbou možné budovy panského sídla.

Z těchto možností vychází nejlépe teorie, že původní sídlo bylo nejspíše zbořeno. Mohlo stát na onom místě, které je na mapě z roku 1839 prázdné, kde by se pohledově vyjímal na hraně terénu. Méně pravděpodobné se zdá, že by bylo v prostorách budovy stájí, která je ve své dnešní podobě buď výsledkem podstatných přestaveb nebo lépe čistě novostavbou, tudíž není zdejší situace totožná se stavem na konci 17. století.

Při zvažování těchto dvou alternativ se můžeme podívat na příklady jiných panských sídel, vzniklých v podobných lokalitách.

Pokud přijmeme myšlenku možné existence samostatné, dodnes nedochované budovy někde v areálu dvora, mohlo být toto sídlo podobné tomu, jaké vzniklo v nedalekých Kunějovicích, kde se v roce 1754 píše o jednopodlažní budově, mající jen nemnoho místností.³⁵⁹ I když popis je pozdní, dějiny samotných Kunějovic napovídají, že vylíčené sídlo mohlo vzniknout celé již na konci 17. století.³⁶⁰ Nebo tu snad mohlo být podobné šlechtické obydlí jako ve dvoře Nový Dvůr u Pňovan

Dvůr v Radimovicích. Pohled na budovu stájí s obytnými místnostmi od jihozápadu (foto V. Chmelíř 2008)

(okr. Plzeň-sever), kdy podle dochovaného popisu z roku 1736 můžeme identifikovat snad pouze dvě místnosti a ein Gewölbl“, nerovně ovšem samostatnou budovu.³⁷¹ V tomto případě by se jednalo o panský byt ve zmíněných nárožních místnostech objektu stájí.

Uvedený problém tedy není dořešen, tudíž je možné do něj přinést další poznatky, například archeologický nález. Hodně by přinesl i například podrobný stavební historický průzkum celého areálu dvora, na jehož zajímavou minulost chtěl tento článek upozornit.

Poznámky: 1) Emler, J.: Regesta diplomatica nec non epistolaria Bohemiae et Moraviae II. Pragae 1882, s. 164, 252. 2) Emler, J.: Ein Bernaregister des Pilsner Kreises vom Jahre 1379. Prag 1876, s. 24. 3) Sedláček, A.: Hrady, zámky a tvrze království Českého XIII. Praha 1905, s. 223. 4) tamtéž, s. 224. 5) Frídrieh, J.: Z minulosti velkostatku Nekmíře. Poměry majetkové, hospodářské a sociální ve 14. – 17. století. Minulost západočeského kraje VII. Plzeň 1970, s. 227 pozn. 54. 6) Sedláček, A.: Rozvržení sbírek a berní r. 1615 dle usnesení sněmu generálního nejvyššími berníky učiněné. Praha 1869, s. 55. 7) Bělek, T. V.: Dějiny konfiskací v Čechách po roce 1618 II. Praha 1883, s. 920. 8) Bělohávk, M.: Archív města Plzně. Inventář II. Listiny 1293 – 1879. Plzeň 1976, s. 130. 9) Národní archiv (dále jen NA) Praha – Wunschwitz, inv. č. 346, kart. 11. 10) NA Praha – DZV 390, fol. C 16v – C 19v. 11) Citace v pozn. 9. 12) NA Praha – Úřad desek zemských, listiny, inv. č. 1731, kart. 56. 13) tamtéž. 14) Státní oblastní archiv Plzeň – Sběrka matrik (dál SOA Plzeň), fara Všeruby, kn. 1, matrika narozených, pag. 38. 15) tamtéž, pag. 63. 16) Archív města Plzně – Registratura městské rady (RMR) I 1/IXf 23/83, I 1/IXb 21/37. 17) V matrikách je to pouze k r. 1663 (SOA Plzeň – fara Všeruby, kn. 1, matrika narozených, pag. 3). 18) tamtéž, pag. 26. 19) Regest PPL IV-3633 v Centrálním rejstříku Archívu hlavního města Prahy. 20) Archív hlavního města Prahy – Sběrka rukopisů, sign. 537, fol. 125v. 21) Roku 1694 kvituje Frídrieh Václav Harnach přijetím 20 zl. a 30 kr. podle závěti jeho otce Jakuba od nevlastní matky Anny Žofie (SOKA Plzeň-sever – AM Všeruby (dál jen AM Všeruby), 2. kn. trhov. fol. 50). 22) Regest PPL IV-2171a v Centrálním rejstříku Archívu hlavního města Prahy; AM Všeruby, 1. kn. trhov. fol. 248. 23) NA Praha – DZV 479, fol. A 6 – A 6v. 24) NA Praha – DZV 390, fol. C 16v juxta, C 17 juxta; DZV 118 A 3 – A 4. 25) SOA Plzeň – fara Všeruby, kn. 1, matrika narozených, pag. 42. 26) tamtéž, pag. 73, 82, 92, 101. 27) tamtéž, pag. 42. 28) NA Praha – DZV 403, fol. H 17 – H 23, vklad z 14. 12. 1694. 29) NA Praha – DZV 405, fol. F 9v – F 13v. 30) AM Všeruby, 2. kn. trhov. fol. 13. 31) SOA Plzeň – farnost Všeruby, kn. 1, matrika narozených, pag. 80, 119, 144, 128, 113, 160. 32) AM Všeruby, 1. kn. trhov. fol. 252. 33) SOA Plzeň – fara Všeruby, kn. 1, matrika zemřelých, pag. 3. 34) NA Praha – DZV 287, fol. N 22 – N 22v. 35) <http://oldmaps.geolab.cz/> 36) Dějiny Kunějovic nebyly dosud samostatně zpracovány. Neuspokojivý, ale dosud nejlepší přehled jejich majitelů na přelomu 17. a 18. století je v Kolektiv: Státní oblastní archiv v Plzni. Průvodce po archívních fondech 4. Praha 1975, s. 80. 37) NA Praha – DZV 160, fol. L 26.

Středověké památky kantonu Wallis (Švýcarsko) část IV

Petr Nosek – Petr Šafránek

Věž Lochmatterturm ve Visp (kraj Visp)

Tak zvanou Lochmatterovu věž v prostoru dvorce (statku) vlastnil správce statku. Současná věž byla vystavěna (přestavěna) rodem Lochmatter v místě staršího opevněného sídla, zaniklého zřejmě požárem. Jméno rodu znamená "prohlubeň na rohožku v předsíni", ale protože se tomuto místu krajově říká vždy jinak, nelze přesně určit odkud rod pocházel; snad z údolí Saal.

První zmínky o Janu, synu zemřelého Viléma „de Lokmattun“ pochází již z roku 1305. Ve Vispu se tento rod objevuje někdy před rokem 1505, kdy Antonín Lochmatter kupuje za 10 hřívenců jakási městská práva. Odkud sem přišel dosud není známo. V letech 1510 až 1521 zastával úřad

Lochmatterturm – celkový pohled na donjon od říčky (foto P. Šafránek 2007)

správce města a vícekrát byl jmenován do funkce správce okresu (zendenu) a vyslanec v zemské radě. Rod ve Vispu sídlil prokazatelně ve věži až do 17. století, a ta je dle jeho jména dodnes nazývána. Mnoho členů rodu zastávalo významné veřejné úřady: Theodul († 1689), starosta města 1668 a 1685 a kastelán Vispu doložený v letech 1675 až 1678, Jan Josef († 1763) starosta města 1761 a 1763, a kastelán v letech 1747 až 1750, Jan Petr (1719 až 1787) notář, který nechal donjon přestavět, Jan Antonín (1725 až 1781), starosta v Albenriedu a dlouholetý farář ve Vispu, Jan Josef (1758 až 1832) starosta města v roce 1791 a František Josef (1761 až 1801) hlavní strážmistr zendenu Visp. Nejvýznamnějším zástupcem rodu byl notář Antonín Bartoloměj Lochmatter (1748 až 1812), vrchní kastelán Vispu od 1787 a starosta města 1789 až 1808. Dne 23. června 1812 nařídil v době nečekané „těžké nemoci“ ve svém domě na Grafbielu (původně dům Šimona von Albon) sepsat svou závěť a 2. července 1812 umírá. Poslední příslušník rodu ve Vispu, Josef Lochmatter, umírá v roce 1880 a s ním vyhasíná i zdejší sláva tohoto rodu. Vedlejší rodové větve v Birgisch a St. Niklaus však žijí dále.

Jestliže projdeme z malých kvádrů pospojovaným obloukem branky „Treichweg“, spatříme již přední průčelí Lochmatterovy věže. Ta je pozoruhodná nejen kvůli zajímavému (klasovému) zdívu, ale i pro celkové spojení s okolními mohutnými budovami, jenž mají až do vyšších pater zachované středověké zdivo.

Na nízkém podstavci z karmínově červených (požárem vypálených) kamenů se zvedá k nebi v různých okrových

odstínech zdivo z neomítnutého lomového kamene, s nazešenými nárožními kvádry. Spodní část zdiva je typická pro 12. století a dává tušit výstavbu budovy v těchto místech již v dávných dobách.

V prvním patře je umístěno originální, úzké, zdvojené okénko. Ve střední části jsou zazděné zbytky dalšího zdvojeného okna se slepou archivoltou (plasticky zvýrazněné čelo architektonického oblouku). Ve druhém obytném patře se nachází sdružené trojitě okno z první poloviny 16. století. Povrch je pokryt zbytky sgrafitové omítky s pravidelně vyspárovanými částmi (pictrarasa). Název byl odvozen od majitelů donjonu, Lochmatterů, kteří ve Vispu sídlili cca 300 let (do roku 1880). Objekt je soukromým majetkem a je veřejnosti nepřístupný.

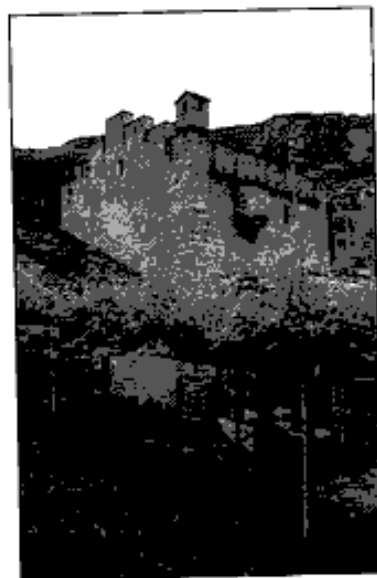
Použitá literatura a prameny: Bitterli, T.: Schweizer Burgenführer. Waldvogel Verlag 1995; www.visp.ch; www.burgen.ch.

Věž Embdaturm ve Stalden

Jde o sídlo rodiny „in Curiis“ nebo „z Embda“ ze 13. století; je to třípatrový, dobře zachovalý donjon, ještě dnes používaný k bydlení.

Městečko Stalden je poprvé zmiňováno na počátku 13. století. Je rozloženo na styku dvou údolí: Saas a Niklaus. Ve středověku se zde větvaly obchodní stezky do údolí Saas (Monte Moro a Antronapass), a údolí Niklaus (Theodulpass). V této době mělo velký obchodně-politický význam, čemuž vděčí právě za svou polohu v sedle průsmyku. Významu brzy také využila místní drobná šlechta. Dodnes se nám zachovaly památky na tyto doby v podobě jejich původních sídel, jako věž Embda (1346), současná věž kostela, Meierturm (věž správce) atd.

V neklidných dobách na konci středověku většina těchto rodů vymřela nebo se odstěhovala a význam města upadal. Tato situace se změnila až výstavbou mostu u Chinegga Oldřichem Ruffinerem z Prismellu (1544) a mostu u Riti Janem Pinellem (1599).

Embdaturm – pohled na tvrz od severu (foto P. Nosek 2007)

V následujícím století význam města opět roste a brzy je jeho bohatství a kamenná zástavba v kontrastu s okolní krajinou, posetou převážně dřevěnými domy, jako např. v Kostelní ulici. V letech 1798 až 1802 byl Stalden hlavním městem stejnojmenného okresu. Ten byl tvořen údolím Saas (Monte Moro) a sv. Niklaus (Theodul) až do Staldbachu, a tvořilo jej tehdy cel-

kem 19 obcí. Později byl spojen s okresem Visp (1811 až 1814). Tehdy byla dnešní obec vytvořena spojením dalších tří osad.

Donjon pánů von Embda je tvrzí podobná obytná budova se samočinným zavíracím mechanismem dveří (Türschliesser), arkýři a dalšími hradními prvky, podle kterých jí „snadno“ poznáme (musíme však vědět, kde stojí). Objekt je v soukromých rukou a interiér je veřejnosti nepřístupný.

Použitá literatura a prameny: Bitterli, T.: Schweizer Burgenführer. Waldvogel Verlag 1995; www.burgen.ch.

Věž správce Meierturm ve St. Niklaus

Někdy 700 let po Kristu zde vznikla hospodářská usedlost s přesně stanovenými pravomocemi a povinnostmi. Za to byl majitel dvora povinován sionskému biskupství jako správce oblasti.

Písemné prameny ze 13. století dokládají, že pozemkové vlastnictví sv. Mikuláše bylo rozděleno mezi mnohé šlechtické rody, např. Elden von Visp, von Raron, von Turm, de Platea, von Aosta, von Ollon, von Lochmatter a další. Kromě toho zde mělo své příjmy také sionské biskupství. Místní poddané měl usměrňovat jejich správce, tzv. Meier. Jeho pravomoc a povinnosti byly především hospodářského charakteru a staral se také o vymáhání ročních dávek od poddaných. Za správný chod oblasti byl přímo zodpovědný svým pánům. Tento úřad se dědil z otce na syna a ve své době byl zcela běžným typem správy kraje nebo oblasti.

První známý zdejší správce je Anselm von Chouson, který je ve spisech několikrát uváděn v letech 1218 až 1257. Také v těchto letech je sídlo uváděno pod názvem Chouson turm. Tento název byl ale postupně zapomenut a nahrazen názvem sv. Mikuláš, jenž byl do té doby používán pouze pro kostel. Toto dědičné léno bylo také dočasné v rukou svobodných pánů von Turm. Spojením jejich majetků ve sv. Mikuláši se zbožím rodu von Raron by objasňovalo, proč Petr von Turm byl ve zdejších kraji tak mocensky silný, a způsobilo, že mohl pomýšlet na vytvoření na biskupské moci nezávislého panství. V této době byla soudní moc vykonávána správci, zvanými německy Viztum (francouzsky Vidomne). V roce 1368 byl však tento plán zmařen výrokem savojského smírčího soudu. Rod von Turm pak musel uznat biskupství v Sionu jako své lenní pány.

Když byli páni von Turm roku 1375 vyhnáni ze země, vrátil se sv. Mikuláš zpět do majetku biskupství. Po tomto roce doznal úřad správce jistých změn. S odchodem moci rodu von Turm zanikly staré pravomoci a některá práva původních pánů přešla na tento úřad, mezi jinými také i nižší soudní výkony. Možná ihned poté bylo zdejší zboží a úřad převeden jako léno na zástupce rodiny von Venetz. Díky tomu je zaznamenán jako správce kraje v roce 1394 Mikuláš Antonín von Venetz. Úřad v rukou této rodiny zůstal více jak sto let a brzy se začal nazývat Majoris.

Nejvýznamnějším známým „majorem“ ve sv. Mikuláši byl Jiří von Venetz, poprvé uvedený v roce 1485, jenž byl mimo jiné příbuzensky spjatý s biskupy té doby. Tento cílevědomý muž vykonával později také obratně dvakrát funkci zemského správce Wallisu (1494 až 1495 a pak ještě 1499 až 1501).

V roce 1618 získala obec samostatnost. Tím sv. Mikuláš odstranil ve své správě poslední zbytky feudalismu. Správce byl do úřadu volený pouze na určité období, přičemž jeho pravomoci byly zachovány. Při právních úkonech disponoval stejnými právy jako dnešní starosta obce, například měl rozhodovací právo v rámci okresu nebo možnost zasedat v zemské radě. Tehdejší správní oblast se kryje se současným okresem sv. Mikuláš.

Po roce 1552 zastává starostenský úřad rod von Täsch-Randa, který jej vykonával také v Naters, ke kterému byl bližší sv. Mikuláš následně připojen. Jurisdikce ve sv. Mikuláši byla rozšířena také o Zernatt a změny nastaly i ve správce Randäjeru a Täscheru. Tento stav trval až do konce 18. století, kdy tato „okresní demokracie“ zaniká. Poslední správce ve sv. Mikuláši byl Petr Josef Imboden, který umírá roku 1858.

Ze sv. Mikuláše pochází také významný rod von Riedmatten. Vzestup tohoto rodu začíná zvolením Adriana von Riedmatten sionským biskupem za člena zemské rady dne 8. září 1529. Rod vymírá po 172 letech po meči Adrianem V. Riedmattenem jako 6. biskupem z tohoto rodu na sionské stolici. Příslušníci tohoto rodu se angažovali s úspěchem také v dalších úrovních veřejných služeb a v armádě.

Dobře zachovaná věž stojí v jižní části obce, přímo na staré hlavní „silnici“. Věž byla sídlem úřadu a správce kraje. Byla postavena na konci 13. století jako třípatrová obytná budova, zakončená jehlanovou střešou. Den-

Meierturm – pohled na donjon od jihozápadu (foto P. Nosek 2007)

drochronologickým výzkumem trámů ze sklepení bylo určeno datum výstavby na rok 1273. Stará kamenná věž je tedy bezpochyby nejstarší zachovalou stavbou v celém regionu. V roce 1690 byla přestavěna a zvýšena o jedno poschodí s pěti střílnami. Původní střecha byla změněna na sedlovou.

Po zániku walliské „okresní demokracie“ přešla do soukromého majetku a byla využívána k obytným účelům. V roce 1971 jí získala do majetku obec a od roku 1974 je zařazena na seznam švýcarských památek. V letech 1986 až 1996 byla za podpory státu, obce a nadace Pro Nikolai kompletně obnovena firmou Scintilla AG. Od listopadu 1996 je opět přístupná veřejnosti. Od roku 2000 poskytuje přístřeší muzeu horských vůdců.

Celé toto údolí je pod neustálým tlakem okolních sesuvů půdy a kamenc. Výše v údolí je možno spatřit jeden z největších sesuvů svahu hory v jižních Alpách.

Použitá literatura a prameny: Bitterli, T.: Schweizer Burgenführer. Waldvogel Verlag 1995; <http://gemeinde.st-niklaus.ch>; www.burgen.ch.

Po stopách zaniklých sídel v Čechách 3

Zaniklé panské sídlo ve Zvěroticích u Soběslavi

Další dávno zaniklé panské sídlo, unikající dosud naší pozornosti, stávalo ve Zvěroticích, rozkládajících se v tábořském okrese, necelé dva kilometry východně od Soběslavi. Historici se jejich dějinám dosud prakticky nevěnovali, výjimkou byl pouze Roman Cíkhart.¹⁾ Jako v řadě obdobných případů je na místě konstatování, že ves tvořila po téměř celou dobu existence součástí sousedních statků a coby centrum samostatného majetku fungovala jen několik desetiletí. Snad z tohoto důvodu provázel vývoj tamních majetkových poměrů v nejlepším případě zdvořilý nezáměr. Skutečnost, že v ní existovalo po určitou dobu sídlo jejich majitelů, sice naznačovaly výše zmíněné Cíkhartovy příspěvky, předpoklad byl potvrzen teprve výsledky podrobného průzkumu písemných pramenů souvisejících s panskými sídly v soběslavském okolí.

Dobu vzniku Zvěrotic neznáme.²⁾ Snad byly založeny někdy v průběhu 14. či až počátkem 15. století a záhy poté se staly součástí sousedního statku Dvorce se stejnojmennou tvrzí. Statek vlastnil v první polovině 15. století Petr ze Dvorce. Manželce Vratě, rozené z Adlaru, zapsal věno na části majetku, mj. na vsi Zvěrotice, jak lze soudit z výpovědi mladších pramenů. Manželé měli dceru Markétu, provdanou později za Kuneš z Olbramovic. Po Petrově smrti zdědil dvorecký majetek zeť s manželkou. V roce 1460, po úmrtí vdovy Vraty, byl pak právem královské odúmrťi provolán majetek, na němž měla Vrata zapsané věno, totiž celá ves Zvěrotice s lesem zvaným Libušek. Král Jiří z Poděbrad propustil nápad po předložení příslušných dokladů Kunšovi a Markétě ze Dvorce, kteří byli do vlastnictví majetku úředně uvedeni 16. června 1460.³⁾

Kuneš z Olbramovic, který přijal po nově nabytém majetku do přídomku dodatek „Dvořecký“, vlastnil statek se Zvěroticemi asi do sedmdesátých let 15. století. Po něm ho převzal syn Václav a jeho správu řídil do počátku 16. věku. S manželkou neznámého jména měl vícero dětí, z nichž jména známe syny Kunše, Petra, Jana, Přecha, Ondřeje, Jindřicha a Beneše a dcery Vratu, Helenu a Markétu. Po jejich rozdělení připadl dvorecký statek Kunšovi a Jindřichovi. O Kunšovi se písemné prameny zmiňují naposledy 29. dubna 1530; tehdy zaslal shodou okolností list soběslavské městské radě s tím, že jí posílá muže chyceného ve Zvěroticích.⁴⁾ Dvorecký statek poté vlastnil samotný Jindřich. Z období jeho působení na dvoreckém statku zůstala dochována zpráva z 21. listopadu 1549, „kdy mu soběslavští měšťané oznámili, že jeho poddaný Martin ze Zvěrotic zranil poddaného náležejícího k soběslavskému měšťáckému majetku.“⁵⁾

Jindřich měl s manželkou Eliškou tři syny – Petra, Jiřího a Kunše. Kdy zemřel, není známo. Poslední dosud známá zpráva o něm pochází z roku 1556, kdy ho nacházíme v tituláři české šlechty. Společně s ním pak titulář uvádí rovněž jeho dva syny, Petra a Kunše, přičemž druhý jmenovaný se již tehdy psal s přídomkem „na Dvorci“.⁶⁾ O správu majetku se Zvěroticemi zprvu pečovali starší Petr a Kuneš. Když v polovině šedesátých let dospěl jejich mladší bratr Jiří, nebránilo už nic rozdělení dědictví. V roce 1566 bratři společně vyznali, že jako dědici po otci Jindřichovi se rozdělili o majetek, přičemž Kuneš přijal „jisté dědiny a Petr a Jiřík jisté sumy peněz“, takže vůči sobě již nebudou mít jakékoliv pohledávky.⁷⁾ Dvorecký statek tím zůstal v Kunšově vlastnictví. S manželkou Annou, rozenou z Polkovic, které zapsal věno na část majetku včetně Zvěrotic, měl syna Jindřicha a tři dcery. Na rozdíl od stejnojmenného příbuzného Kunše seděním na Myslkovicích byl zván „starší“. Když před rokem 1573 zemřela bez závěti jeho manželka Anna a syn Jindřich byl ještě nedospělý, Kuneš požádal zemské úředníky, aby mohl část majetku pozůstalého po Anně prodat, neboť pak snadněji podělí děti, z nichž některé

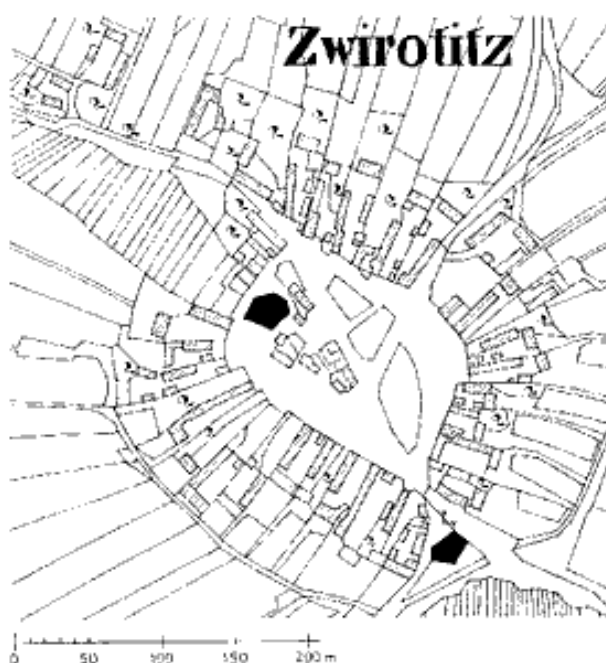
jsou již plnoleté a žádají podíl z dědictví. Jeho žádost byla schválena, Kuneš prodal vybrané nemovitosti Janovi Přehořovskému z Kvasejovic,⁸⁾ čímž získal potřebné prostředky. Rozhodně je potřeboval, neboť syn Jindřich dospěl zanedlouho po matčině úmrtí, jak lze soudit z následujícího zápisu. Když v roce 1575 pohnal k soudu Václava Bedřichovského z Lomné a obvinil ho z nesplacení dluhu ve výši 12 kop míšenských grošů, použil přídomek „Dvořecký z Olbramovic a na Zvěroticích“.⁹⁾ Znamená to, že Kuneš oddělil od majetku část se Zvěroticemi a předal ho synovi, který se po něm poté psal. Vysvětlení podává důležitá zpráva z roku 1577, kdy Jindřich se sestrami potvrdili, že otec jim odevzdal majetek po matce Anně, takže co se dědictví po matce týče, nemají vůči němu další nároky.¹⁰⁾

Zprávy z let 1575 a 1577 tedy znamenají jedno: Jindřich Dvořecký převzal od otce podíl z majetku po matce a když se později rozdělil se sestrami o zbytek tohoto dědictví, zůstal mu mimo jiné větší díl vsi Zvěrotic s poddanými. To pak byl vlastně počátek krátkého období, v němž Zvěrotice plnily úlohu centra samostatného statku, po němž se Jindřich psal s přídomkem ve tvaru „na Zvěroticích“. Když 11. září a 28. prosince roku 1577 zaslal soběslavským měšťanům listy, jimiž je žádal o předvolání Apolény Lokajovny, která ho údajně narfka, sepsal je přímo na zvěroticím sídle, jak dokládá jejich datace.¹¹⁾ Nově vytvořený statek vlastnil více než deset let. Se sousedy, jmenovitě se soběslavskými měšťany, pravděpodobně nežil v dobrých vztazích; v rozepřích s nimi mu pomáhal nejednou i jeho otec Kuneš. K první došlo, pokud je známo, v roce 1579. Jindřich Dvořecký byl 25. dubna na návštěvě v Soběslavi, kde se setkal s tamním purkmistrem Václavem Hubatých. Z blízce neznámého důvodu ho před několika svědky těžce urazil, když se k němu naklonil a „z úst do uší“ ho obvinil slovy „v hrdlo lžeš“. Purkmistr si to pochopitelně nenechal líbit a stěžoval si u své vrchnosti, jmenovitě u Petra Voka z Rožmberka. Ten potom pohnal Jindřicha Dvořeckého z Olbramovic a ve Zvěroticích k soudu. Půhon byl nakonec v letech 1579 a 1580 třikrát opakován, ovšem o jeho výsledku se dosud nepodařilo zjistit nic bližšího.¹²⁾ Pravda ovšem je, že spor mezi oběma stranami nevznikl vždy z Jindřichovy viny. To byl případ sporu z roku 1582, v němž nevystupoval Jindřich, ale právě jeho otec Kuneš. Dne 4. května nechal na dvorecké tvrzí vyhotovit list soběslavské městské radě, jímž ji žádal, aby tamní řezníci vrátili poddané Aniěce, manželce Václava ze Zvěrotic, krávu.¹³⁾

Jindřich poté držel Zvěrotice ještě několik let. Když se však v roce 1588 definitivně porovnal s otcem o majetek, veřejně prohlásil, že od něho přijal jako podíl „jistou sumu peněz“¹⁴⁾ a Zvěrotice mu vrátil. Ves byla poté opět spojena s dvoreckým statkem. Kuneš Dvořecký se po Annině úmrtí oženil podruhé. Jméno jeho nové manželky neznáme, víme jen, že s ní měl syny Václava, Jana a Prokopa. Když se s nimi v roce 1590 majetkově vyrovnal, starším Václavovi a Janovi vydal určité částky peněz a Prokopovi postoupil „tvrz Dvorec s dvorem poplužním s poplužím, pivovarem, sladovnou, mlejny dvěma náchlebními, jeden ve vsi Dvorci a druhý pod rybníkem Zmrhalem, s pilou, na níž se prkna řezou, se zahradami, štěpníci, chmelnicemi, dědinami, ves Dvořec celou s dvory kmetčími s platy, kurmi, vejci, robotami, kovárnou a krčmami vejsadními, ves Zvěrotice celou s dvory kmetčími, platy, kurmi, vejci, robotami, kovárnou, lázní a krčmou vejsadní, též dvěma mlejny poplatnými pod touž vsí, Práušovský a Knechtovský, dvůr v též vsi poplužní s poplužím a ovčínem, ves Myslkovice co tam má, ves Roudný co tam má“ a ostatní příslušenství.¹⁵⁾ Dvorecký statek tak spravoval od roku 1590 Prokop Dvořecký. Od února 1589 byl ženatý s Annou, dcerou Jáchyma Vachtla z Pantenova, s níž vyženil statek Kounice poblíž Českého Brodu.¹⁶⁾ Manželka mu však záhy po svatbě zemřela i s prvoroze-

ným synem, takže v roce 1592 se oženil podruhé, tentokrát s Annou, dcerou Viléma Ostrovce z Královic na Vlašimi. Jeho bývalý tchán Jáchym Vachtl mezitím sepsal závěť, v níž se rozhodl darovat většinu majetku právě Prokopovi. Své rozhodnutí odůvodnil zeťovými dobrými vlastnostmi, neboť se o něm zmínil velmi pochvalně těmito slovy: „...kterýž nebožku mou milou dceru měl, pro jeho ctné a šlechtěné chování a mne ve všem dobrém, jako bych byl jeho vlastní otec“.¹⁷¹ Z Prokopa Dvořeckého se tím stal poměrně zámožný muž. Jelikož větší význam pro něho měl nepochybně nově získaný středoečeský kounický majetek, dvorecký statek prodal. 6. prosince 1594 uzavřel smlouvu s Janem Vopršalem z Jetřichovic a za 15 700 kop míšeňských grošů mu předal dvoreckou tvrz s příslušenstvím, k němuž patřila mj. „ves Zvěrotice celá s mlejny dvěma poplatnými, totiž Průšovským a Knechtovským, kovárnami a lázní, s dvorem poplužním s poplužím, s dědinami, lukami, s štěpnicemi a ovčím“.¹⁸³ Tím skončilo období, kdy Dvorce náležely rodu Dvořeckých z Olbramovic.

Koncem roku 1594 se ve Dvorcích a Zvěroticích usadil Jan Vopršal. O jeho životě a působení na statku mnoho nevíme. Známo je, že pocházel z větve rodu Vopršalů sídlící na statku Vesce. Jelikož ho prodal v téměř roce Jaroslavu Mičtanovi z Klinštejna,¹⁹⁰ je možné předpokládat, že se rozhodl odejít na Soběslavsko a usadit se tu. Na nově koupeném dvoreckém majetku poté žil s manželkou neznámého jména a se synem Jetřichem. O něm zůstala dochována zajímavá zpráva ze 2. prosince 1596, kdy Jetřich zaslal soběslavské městské radě žalobu na tamního měšťana Maurice Kopala, který prý ohrožoval jeho poddané sedláky ze Zvěrotic.²⁰⁰ O rok později, 28. června 1597, pak propustil soběslavské městské radě některé vlastní poddané ze Zvěrotic.²¹¹ Tento akt dokládá ztrátu zájmu Vopršalů o dvorecký statek. Lze proto reálně předpokládat, že záhy po tomto datu Jan se synem rozdělili dvorecký majetek na minimálně dvě části, poté uzavřeli smlouvu s Břetislavem Dvořeckým z Olbramovic a větší část majetku mu prodali. Břetislav však počátkem března 1601 zesnul a jeho dědici prodali Dvorce 26. září téhož roku Janu Kábovi z Rybčan.²²¹ Prodejní smlouva pak dokládá předchozí rozdělení bývalého dvoreckého statku, neboť Jan Kába koupil jeho jádro s dvoreckou tvrzí, ovšem bez Zvěrotic. Ty zůstaly v držení Vopršalů z Jetřichovic, konkrétně Jana Vopršala, který přiznával v roce 1603 zemskou berni ze Dvorců;²³¹ jelikož odjinud víme, že jeho podstatnou část mezitím koupil Jan Kába, který byl v téměř berním rejstříku také uveden, je zřejmé, že se jednalo o bývalý zvěrotický statek. Kuse dochované písemné prameny bohužel neumožňují poznat blíže majetkové vztahy Vopršalů ke vsi s poplužním dvorem. Víme pouze, že Zvěrotice posléze vlastnil samotný Jetřich Vopršal z Jetřichovic. Jejich posledním držitelem pak byl Jindřich Vopršal, Jetřichův strýc, pocházející z druhé větve rodu sídlící na Smyslově a v Milevsku. Jindřich převzal majetek po zesnulém Jetřichovi před rokem 1613. Velmi rychle se však rozhodl pro jeho prodej. A tak v roce 1613 uzavřel smlouvu se soběslavskou městskou radou a za 7800 kop míšeňských grošů jí prodal „dvůr poplužní s poplužím ve vsi Zvěroticích s ovčím i s polovicí ovčí starých a mladých letošních, co jich koliv jest, s dědinami, zahradami, štěpnicemi, loukami, pastvami, svršky a nábytky a obilím, ves celou Zvěrotice se dvěma krčmami vejsadními, se dvěma mlejny, na kterýchž lidé osedlí jsou, jeden slove Knechtovský a druhý Adama Šarky slove Průšovský, s platy, s lesem, jenž slove Libouš, s rybníky, potokem až po brod u mlejna Zmrhala“ a další příslušenství.²⁴¹ Jindřich Vopršal poté vlastnil Babiče, ale v souvislosti se Zvěroticemi ho potkáváme ještě jednou. V roce 1615 totiž poháněl jako strýc zesnulého Jaroslava Vopršala z Jetřichovic na Zvěroticích k soudu Ladislava Víty ze Rzávěho na Dubu, bratra zesnulého Jiřího Víty ze Rzávěho, ze dvou dluhů, totiž ze 336 kop míšeňských grošů a z dalších deseti kop grošů.²⁵¹ Tím končí dějiny samostatného zvěrotického statku. Soběslavští měšťané sice ves později ztratili pro účast ve stavovském povstání, leč zanedlouho jim byla vrácena²⁶¹

Zvěrotice (okr. Tábor), výřez z katastrální mapy vsi z r. 1828. Polohu bývalého poplužního dvora s panským sídlem lze předpokládat pravděpodobně při západním okraji vesnické zástavby. Šrafování jsou značeny objekty z nespalného a tečkami objekty ze spalného materiálu, plně vodní toky a plochy (kresba autor).

a do 19. století zůstala součástí městského majetku.²⁷¹

Prostřednictvím výpovědi písemných pramenů lze jako v mnoha obdobných případech sledovat, že veska Zvěrotice byla pro majitele až na několik desítek let vývoje v podstatě bezvýznamná. Situace se změnila až počátkem sedmdesátých let 16. století za Dvořeckých, kdy ves začala plnit úlohu správního a rezidenčního centra nově vytvořeného samostatného statku. Lze předpokládat, že tehdy v ní stával poplužní dvůr s Jindřichovým sídlem. Písemné prameny ovšem neprozrazují, kdy a proč byl zvěrotický poplužní dvůr vystavěn, tedy zda vznikl již dříve se záměrem vytvořit nové středisko správy vrchnostenského majetku, nebo jeho zakladatel, kterým mohl být Jindřichův otec Kuneš Dvořecký, o něm uvažoval jako o budoucím synově majetkovém podílu. To se z výpovědi pramenů bohužel nedozvídáme. Pravdou zůstává, že nejstarší přímá zmínka o zvěrotickém poplužním dvoře pochází až z roku 1590. Předpokládané panské sídlo pak není známými prameny zmiňováno, resp. takový záznam dosud nebyl nalezen. Na jeho existenci proto soudíme vzhledem k postavení Zvěrotic od roku 1573, k užívání přídomku ve tvaru „na Zvěroticích“ majiteli vsi a vzhledem k dataci listů z roku 1577, sepsaných rovněž ve Zvěroticích.

Výše uvedené zjištění dovolují předpokládat, že zvěrotické panské sídlo sloužilo v letech 1573 až 1588 Jindřichu Dvořeckému a poté zřejmě v letech 1601 až 1613 Vopršalům z Jetřichovic. Následně, po připojení k soběslavskému majetku, ztratilo význam, bylo opuštěno nebo změněno v užitkovou či hospodářskou budovu a zaniklo. Jeho osud následovali také zdejší poplužní dvůr. Když byla v roce 1828 pořízena katastrální mapa vsi,²⁸¹ dvůr s bývalým sídlem v ní již zachycen není. Oválnou návěs tehdy obklopovaly jednotlivé usedlosti, takže snad jen z výrazně rozdělených pozemků navazujících na západní část zástavby s rybníčkem lze opatrně předpokládat, že právě v těchto místech mohlo stávat bývalé panské sídlo Dvořeckých a Vopršalů, dávno a beze zbytku zaniklé.

Poznámky: 1) K dějinám Zvěrotic dosud nejpodrobněji (a s omyly) Roman Cíkhart, Z dějin Zvěrotic, Staré a nové zvěsti ze Soběslavě a okolí 1909, č. 6 z 15. června, s. 91, a týž, Tábořsko. Popis historický a národopisný, IV, Historický místopis, Tábor 1922, část C, Soběslavsko, s. 232 – 233. 2)

Autoři Antonín Profous a Jan Svoboda uvádějí (Místní jména v Čechách. Jejich vznik, původní význam a změny, díl čtvrtý, Praha 1957, s. 791), že nejstarší zmínka o Zvěroticích pochází z roku 1369. To je ovšem omyl, neboť Hroch ze Zvěrotic, připomínaný skutečně v tomto roce, pocházel ze vsi a tvrze Zvírotice u Sedlčan (viz Sedláček, August, Hradý, zámky a tvrze Království českého, díl patnáctý, Kouřimsko, Vltavsko a j.-z. Boleslavsko, Praha 1927, s. 150), nikoliv z našich Zvěrotic. 3) AČ 37, s. 750 – 751, č. 64. 4) Státní okresní archiv (dále SOKA) Tábor – Archiv města Soběslav, i. č. 1103, sign. III L/2. 5) Tamtéž, i. č. 1081, sign. III J/1. 6) Šud ze Semanína, Mikuláš, Titulář, Praha 1556, fol. Q 6v, T 6v a V 8. 7) Národní archiv (dále NA) – Desky zemské větší (dále DZV) 15, fol. M 23 – 23v. 8) NA – DZV 61, fol. E 8v – 9. 9) NA – Desky zemské menší 109, fol. S 45. 10) NA – DZV 19, fol. M 19 – 19v. 11) SOKA Tábor – AM Soběslav, i. č. 1082, sign. III J/1, kart. 87. 12) NA – KomS 15, fol. H 13 – 13v a J 13 – 13v. Na okraj je vhodné poznamenat, že písař, který učinil o půhonu záznam v úřední knize, zachytil špatně Jindřichův přídomek, takže místo správného tvaru „ve Zvěroticích“ zaznamenal výraz „w Cziewieticzeych“. 13) Tamtéž, i. č. 1083, sign. III J/2, kart. 103. 14) NA – DZV 24, fol. B 15. 15) NA – DZV 25, fol. H 28v – 30v. 16) K dějinám Kounic viz Sedláček, August, Hradý, zámky a tvrze Království českého, díl patnáctý, Kouřimsko, Vltavsko a j.-z. Boleslavsko, Praha 1927, s. 178 – 179. 17) NA – DZV 26, fol. L 18 – 20v (chybná foliace!), vklad z roku 1593. 18) NA – DZV 173, fol. G 6v – 8, vklad z roku 1599. 19) NA – DZV 169, fol. L 16 – 17. 20) SOKA Tábor – AM Soběslav, i. č. 1082, sign. III J/1, kart. 88. 21) Tamtéž, i. č. 1103, sign. III L/2, kart. 284. 22) NA – DZV 176, fol. J 3 – 4v, vklad z roku 1602. 23) Marat, František, Soupis poplatnictva 14 krajův království Českého z r. 1603. Věstník Královské české společnosti nauk, třída filosoficko-historicko-jazykozpytná, ročník 1898, Praha 1899, s. 44. 24) NA – DZV 189, fol. F 1 – 3, vklad z roku 1616, totéž viz DZV 138, fol. B 5 – 5v. Pro úplnost dodejme, že Adamův příbuzný Jakub Šarka později sloužil v Soběslavi jako úředník. 25) NA – Komorní soud 23, fol. C 19 – 19v a C 19v – 20. 26) Bílek, Tomáš Václav, Dějiny konfiskací v Čechách po r. 1618, díl 2, Praha 1883, s. 1211. 27) Viz např. Sommer, Johann Gottfried, Das Königreich Böhmen, Neunter Band, Budweiser Kreis, Praha 1841, s. 91, písm. e). 28) NA – Indikační skici, Budějovicko 431, katastrální mapa obce Zvěrotice.

Jiří Úlovec

Tvrziště Velké Kolo a Malé Kolo

Území nad pravým břehem Vltavy v oblasti dnešní Slapské přehrady se může pochlubit velmi pestrými historiemi. Najdeme zde pozůstatky osídlení od eneolitu, přes dobu halštatskou a laténskou, až po raný a vrcholný středověk.

V katastru obce Nalžovické Podhájí (okr. Příbram) nalezneme kromě raně středověkého hradiště nad soutokem potoka Musíku s levostranným přítokem Loužkem i několik dalších lokalit, které byly využívány ve vícero historických obdobích. Některé jsou vzhledem ke stavu dnešního poznání zatím problematické (kamenný obloukový val dlouhý asi 600m na úbočí Stříbrného vrchu či opevnění nejasného stáří na zalesněném ostrohu nad ústím potoka Musíku do Vltavy). Vrcholně středověké osídlení bylo zatím prokázáno v polohách Malé a Velké Kolo i na neďalekých lokalitách Kozl Hřbet a Ostromeč.

Velké Kolo (též Horní Kolo) nalezneme poměrně snadno, když se vydáme z Křepevic (asi 6 km severozápadně od Sedlčan), kde jistě nezapomeneme alespoň zvenku obhlédnout pěkně zreštaurovanou renesanční tvrz, po modré značce směrem na Hrazany. Asi po 1 km nás značka zavede na okraj lesa, do kterého odbočí. My ji zde však opustíme a pokračujeme rovně po silničce ke kempu Oboz. V lese, asi 300 m před kempem odbočíme doleva a po 200 m vystoupíme na vrchol kopce, který je obehnán dobře zachovalým valem a na několika místech přerušným příkopem. Na ploše tvrziště je patrný

Velké Kolo, zbytky obdélné budovy při jihovýchodním okraji jádra od severu (foto autor 2008)

Velké Kolo, východní násep a příkop (foto autor 2008)

obrys základů kamenné stavby a ještě jedna větší prohloubení.

Na Malé Kolo (též Dolní Kolo) žádná v letním porostu dobře patrná cesta nevede. Lokalita je ve výrazně nižší poloze než předešlá, na ostrožně tvořené pravém břehu Vltavy, kam spadá téměř kolmo, a menší vodotečí, která zprava do Vltavy ústí. Z Velkého Kola sestupujeme stále jihovýchodním směrem a asi po 400 m dorazíme na hranu souběžnou s břehem Vltavy, odkud terén prudce padá k řeci. Po této hraně pokračujeme dále, až vpravo spatříme mohutný příkop a val, který přetíná ostrožnu, na které se tvrziště rozkládá. Na ploše tvrziště, které

Malé Kolo, východní příkop od jihu (foto autor 2008)

se mírně svažuje k Vltavě, nejsou žádné kamenné relikty, pouze prohloubenina při jihovýchodním okraji by mohla upomínat na nějakou stavbu.

Obě lokality jsou porostlé lesem a jsou dobře přehledné i v letním vegetačním období. Plánky obou opevnění a rozměry relikvů vypublikoval v Hlásce XIV/2003, s. 15 – 16 v článku Hradý Horní a Dolní kolo Jiří Synek.

Otto Slabý

Drobnosti k sídlům v Odolenově a Zdeslavi

V encyklopedické práci o panských sídlech na Plzeňsku nalezneme také Odolenov – tvrz, 3 km severozápadně od Sušice (okr. Klatovy): Z roku 1703 pochází zmínka o zdejší tvrzí, dvoře a pěti pustých gruntech. Její lokalizace je neznámá.¹⁾ Informace pochází z pozůstalosti regionálního badatele Karla Poláka, uložené v Archivu Vlastivědného muzea dr. Hostaše v Klatovech.²⁾

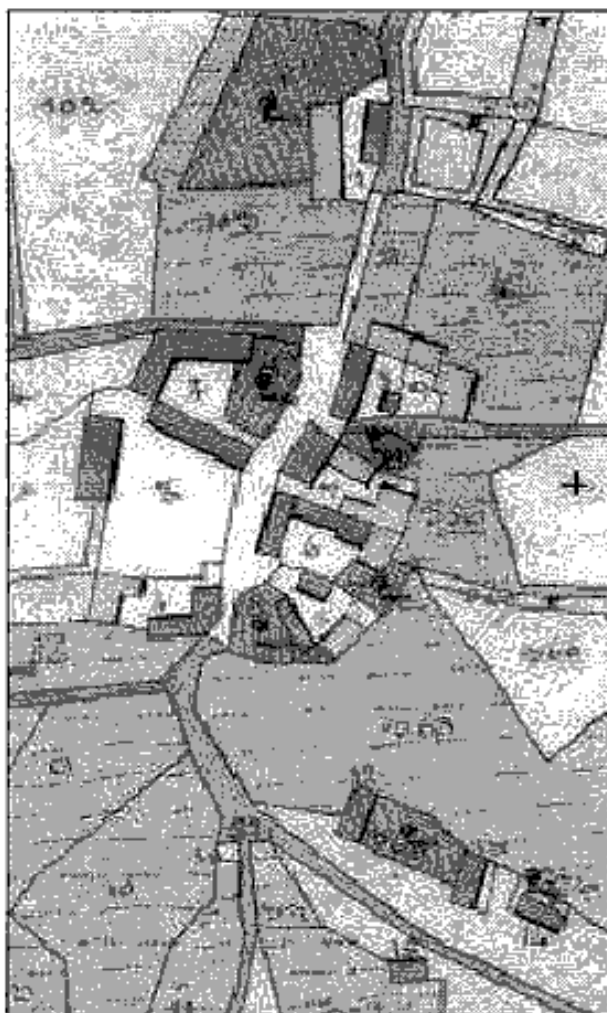
O vsi Odolenově se dochovala první písemná zmínka až z roku 1543, kdy patřila ke statku Svojšíce.³⁾ Při dělení synů Petra Čile ze Svojšíce roku 1555 připadla ves Odolenov k Janovu statku Jiříčín. Roku 1623 už byla ves Odolenov součástí statku Hrádek, který koupil v roce 1683 Jan Heřman Černín z Chudenic.⁴⁾ Jinde se udává rok 1686 (patrně rok vkladu trhu do desek zemských); ke statku Hrádek patřily v Odolenově již jen dvě poddanské usedlosti.⁵⁾

Odolenov 1764 - 1768

V roce 1654 ještě Odolenov samostatným statkem nebyl. Ves se 13 selskými usedlostmi, z nichž jedna byla pustá, patřila ke Hrádku.⁶⁾ Ovšem v roce 1677 je při zápisu svatby do velhartické matriky uvedeno, že ženich z Javoří a nevěsta z Orlova jsou poddanými Její Milosti paní Černínové na „Vodoleno-vech“.⁷⁾ Výše uvedený Jan Heřman Černín zadlužil Chudenic tak, že mu byly roku 1678 úředně odhádány a prodány. Za manželku měl Elišku Saloménu, rozenou taktéž Černínovou.⁸⁾ Už ale roku 1672 byl od statku Hrádek separován na žádost E. M. Longinové statek Kašovice (tvořený částmi Kašovice, Odolenova a Čermné) a téhož roku statek Odolenov (vsi Odolenov, Zámýšl, Javoříčko a díl Drouhavče) pro Jana Heřmana Černína.⁹⁾ Možná tato koupě přispěla k Černínovu zadlužení. Po ztrátě Chudenic si právě v Odolenově zřejmě vybudoval Jan Heřman své nové sídlo, ještě roku 1705 nazývané tvrzí, a žil zde se svou manželkou. Po koupi Hrádku by pak manželé logicky měli přesídlit do hrádecké tvrze a Odolenov zase připojit ke statku Hrádek. Tato konstrukce má ovšem vadu – v roce 1688 vystupovala jako svědek na svatbě Ludmila, komorná z Odolenova.¹⁰⁾ Znamená to, že vrchnost nadále pobývala v Odolenově, nebo byl Odolenov prodán a sídlila tu nám zatím neznámá šlechta.

Podle tereziánského katastru bylo k polovině 18. století v Odolenově jen 8 hospodářů a je zde poznamenáno, že dvůr Odolenov vznikl z pozemků pustých selských gruntů. Odolenov již náležel opět ke statku Hrádek.¹¹⁾ V těžké době po třice-

Odolenov 1837

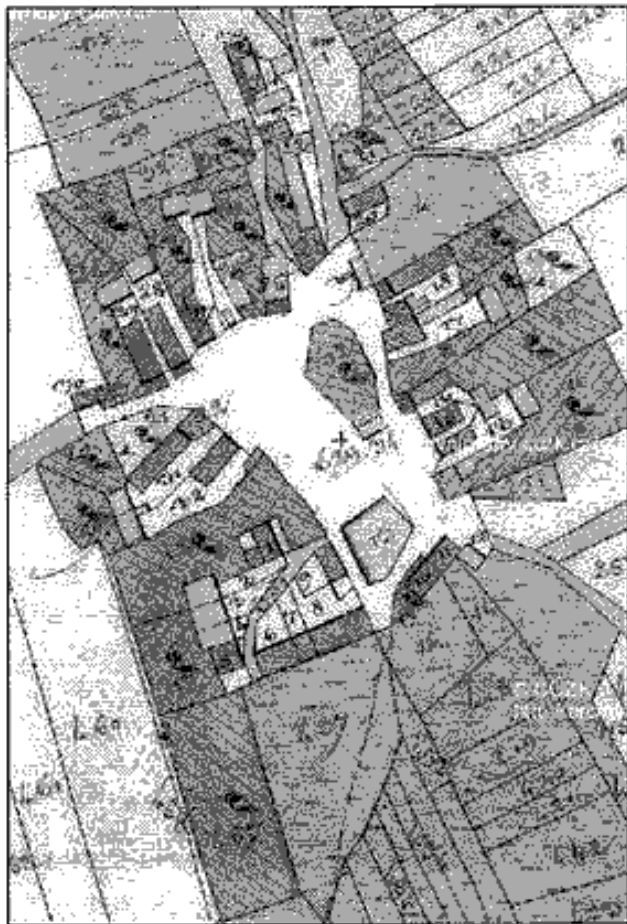
leté válce zpusťly tedy v Odolenově další selské dvory a celkem z pěti byl vytvořen vrchnostenský dvůr. Zda poplužní dvůr vystavěla hrádecká vrchnost do roku 1672, nebo vznikl po koupi Odolenova Černínem, nebo dokonce až poté, co Černín přišel o Chudenic, tedy po roce 1678, kdy zde zřejmě jako součást dvora vzniklo jeho sídlo, není jasné.

Na I. vojenském mapování (1764 – 1768) se vrchnostenský dvůr v Odolenově nijak výrazně neprojevuje.¹²⁾ Je třeba to přičíst na vrub tehdejšího mapování „od oka“. Ovšem na mapě stabilního katastru z roku 1837¹³⁾ vidíme v severozápadní části intravilánu vsi tři velké zděné nepravidelně situované objekty,

Zdeslav 1764 - 1768

z nichž jeden se lomí v tupém úhlu. To jsou zřejmě objekty poplužního dvora a v nich je třeba hledat odolenovské panské sídlo. Severně od intravilánu vsi je situován velký dřevěný objekt s menší zděnou stavbou – patrně ovčín s ovčáčkou chalupej.

Zdeslav 1837

Do Zdeslavi (u Poleně, 10 km západoseverozápadně od Klatov, okr. tentýž) je na základě berního rejstříku Plzeňského kraje z roku 1379, kdy zde měli šlechtici Martin a Velislav po svobodném popluží, kladeno panské sídlo.¹⁴⁾ V polovině 16. století tu byla svobodnická usedlost Jana Zemana,¹⁵⁾ při dělení statku Polyně roku 1592 byla ves Zdeslav jeho součástí a při dělení statku Chudenice mezi Černíny v roce 1603 příslušenstvím tohoto statku.¹⁶⁾ Situaci vysvětluje berní rula: v roce 1654 je Zdeslav rozdělena mezi statek Chudenice (1 selská a 1 zahradnická usedlost) a statek Poleň Oldřicha Chlumčanského (7 selských usedlostí, z nichž jedna byla pustá, a 1 zahradník). Svobodník tu již nebyl.¹⁷⁾

Statek Poleň byl roku 1664 rozdělen na čtyři díly – nové statky. Tak vznikl statek Zdeslav, tehdy náležející Ludmile Chlumčanské; statek Zdeslav existoval ještě po roce 1684.¹⁸⁾ Roku 1690 byly na šlechtických křtinách ve Velharticích za kmotry mimo jiné urozence také pan Václav ze Zdeslavi a panna slečna Žeberková ze Zdeslavi.¹⁹⁾ Předpokládáme, že šlo o otce a dceru a poznáváme tak další šlechtický rod, který ve Zdeslavi sídlil.

Roku 1758 byl statek Zdeslav přikoupen k bystřickému panství, zatímco zbytek Zdeslavi dále náležel k Chudenicím.²⁰⁾ K Bystřici náleželo 7 hospodářů a 54 strychů polí a luk na 9 a půl vozu sena bylo vrchnostenských; k Chudenicím 4 hospodářů a vrchnostenský zdeslavský mlýn.²¹⁾ Ke dvoru ve Zdeslavi tedy patřilo poměrně málo pozemků. 23 dvorů bystřického panství bylo pak roku 1797 emfyteuticky rozparcelováno poddaným.²²⁾

I. vojenské mapování (1764 – 1768)²³⁾ zaznamenalo na jihozápadním okraji Zdeslavi vrchnostenský dvůr přibližně čtvercového půdorysu s velkou zahradou. Stablní katastr roku 1837²⁴⁾ zachycuje dvůr rozparcelovaný na několik popisných čísel, s největším zděným objektem na jihu. V porovnání se stavem před parcelací dvora chybí především severní křídlo dvora. Zda tedy bylo panské sídlo ve Zdeslavi již zbořeno či zda ještě stojí a nebylo prozatím identifikováno, může zjistit až cílený průzkum.

Poznámky: 1) Karel, T. – Krémář, L.: Panská sídla západních Čech – Plzeňsko. České Budějovice 2006, s. 166. 2) Citace v pozn. 1, s. 317. 3) Profous, A.: Místní jména v Čechách, jejich vznik, původní význam a změny III. Praha 1951, s. 252. 4) Sedláček, A.: Hrady, zámky a tvrze Království českého XI. Praha 1897, s. 124, 123. 5) Profous, A.: Místní jména v Čechách, jejich vznik, původní význam a změny III. Praha 1951, s. 252. 6) Doskočil, K. (editor): Berní rula 2 – popis Čech r. 1654 II. Praha 1954, s. 548. 7) Státní oblastní archiv v Plzni, fond Sběrka matrik, fara Velhartice, kniha 2, fol. 67. 8) Sedláček, A.: Hrady, zámky a tvrze Království českého IX. Praha 1893, s. 33 – 34, 22. 9) Viz poz. 6. 10) Citace v pozn. 7, fol. 71v. 11) Kolektiv (edice): Tereziánský katastr český II. Praha 1966, s. 254; Kolektiv (edice): Tereziánský katastr český III. Praha 1980, s. 363. 12) <http://oldmaps.geolab.cz/>. 13) www.archivnimapy.cuzk.cz. 14) Citace v pozn. 1, s. 287. 15) Profous, A. – Svoboda, J. 1957: Místní jména v Čechách, jejich vznik, původní význam a změny IV. Praha 1957, s. 761. 16) Citace v pozn. 8, s. 45, 32. 17) Doskočil, K. (editor): Berní rula 2 – popis Čech r. 1654 I. Praha 1953, s. 455, 484. 18) Citace v pozn. 17, s. 456. 19) Státní oblastní archiv v Plzni, fond Sběrka matrik, fara Velhartice, kniha 3, fol. 44. 20) Bystrický, V. a kolektiv: Státní oblastní archiv v Plzni – průvodce po archivních fondech 3. Praha 1976, s. 216. 21) Citace v pozn. 11, s. 8, 17 a 219, 226. 22) Citace v pozn. 20, s. 217. 23) Viz pozn. 12. 24) Viz pozn. 13.

Petr Rožmberský

Nad Bubnem se stahují černá mračna

„V malebné krajině říční nívy řeky Mže stojí na skalnatém ostrohu zřícenina hradu Buben“. Takto začínají texty mnohých publikací a turistických průvodců. Otázkou je, jak dlouho ještě? V květnu roku 2008 došlo totiž na hradě k vážným haváriím a destrukci zdiva. Přes přístupovou cestu se zřítíl roh „parkánové obranné bašty“. Několik desítek mladých nadšenců již v roce 2005 založilo občanské sdružení Excalibur se záměrem zakonzervovat a udržet tuto zříceninu alespoň v dnešním stavu i pro další generace. Po celé čtyři roky svojí existence však narážejí na nepochopení a neochotu úředního šimla, který stále brání v činnosti sdružení Excalibur a tak zřícenina vesele pod dozorem majitele (Plzeňský kraj) chátrá a mimo pečlivě umístované cedulky s nápisy „Pozor padající kameni“ a „Vstup na vlastní nebezpečí“ se na hradě stále nic neděje. Poslední jednání se zástupcem majitele, odborem Památkové péče, dne 10. 12. 2008, nepřineslo do stavu věci žádné jasno a tak začarovaný kruh je stále pevně uzavřen. Ani povolební změna našich zástupců – radních a zastupitelů Plzeňského kraje nepřispívá k lepšímu. Jak dlouho ještě budeme přihlížet, jak nám Buben mizí před očima? Nebo až další nebezpečný úraz turistů pohne rozhodujícími hlasy a zajistí patřičnou pozornost a péči Bubnu? Je nám líto, ale těžké doby přicházejí a budoucnost Bubna je stále více černější a v nedohlednu... Více na www.plzenskyexcalibur.cz

Petr Beránek

Internet aneb www

I přes stále malý zájem o webové stránky Klubu Augusta Sedláčka se jejich tvůrci snaží o jejich zlepšení a na základě připomínek jejich přeměna. Neustále jsou postupně doplňovány starší čísla Hlásky i dalších tiskovin a již dnes je možné dohledat mnohé články a příspěvky. Největší změnou, kterou

po mnohých připomínkách a na základě ankety tvůrci pro Vás přichystali je změna a lepší dohledání webové adresy stránek a tak od 1. 1. 2009 stránky dostanou zbrusu novou doménu a to: www.klubaugustasedlacka.cz. S touto změnou souvisí i mnohé další, tak se můžete těšit na aktuální fotografie z výletů, setkání členů i další zajímavosti. Do nového roku bychom chtěli popřát stránkám více návštěvnosti a příspěvků do diskuse o náplni stránek a také se dočkat Vašeho hodnocení... teď už je to jen na Vás. Hodně štěstí, zdraví a úspěchů v novém roce 2009 Vám přeje webmaster – Občanské sdružení Excalibur.

Poznámka redakce: Protože na našich webových stránkách najdete i Hlásku, upozorňujeme autory, že mohou zasílat podklady v barevném provedení a v lepší kvalitě než bylo pro běžný černobílý tisk potřeba. Jako způsob presentace, který nemění vzhled „papírové podoby“, bude od roku 2009 používán PDF formát. Starší ročníky budou v HTML formátu. Pokud máte k uvedeným způsobům prezentování Hlásky připomínky či nové náměty, prosíme o jejich zaslání na adresu redakce.

Už jste četli...?

Dědictví Koruny české XVII, 2008, č. 3. Časopis ochránců a přátel našeho kulturního dědictví, vydává Nezávislá památková unie. Z obsahu: Na besedě s ing. Jiřím Novákem o památkách, které přežily či nepřežily, vstaly z popela nebo jím byly pohřbeny, s. 4 – 5; Měchura, P.: Královský letohrádek v proměnách času, s. 12 – 14.

Památky středních Čech XXII, 1/2008, časopis Národního památkového ústavu, ú. o. p. středních Čech v Praze, křídový papír, formát A 4, 44 stran, doporučená cena 60 Kč. Distribuce: tel. 274008285, e-mail: martinkova@stc.npu.cz. Z obsahu: Kroupa – Kroupová: Nově odkrytá nástěnná malba adorace Krista na zámku v Brandýse nad Labem, s. 1 – 5.

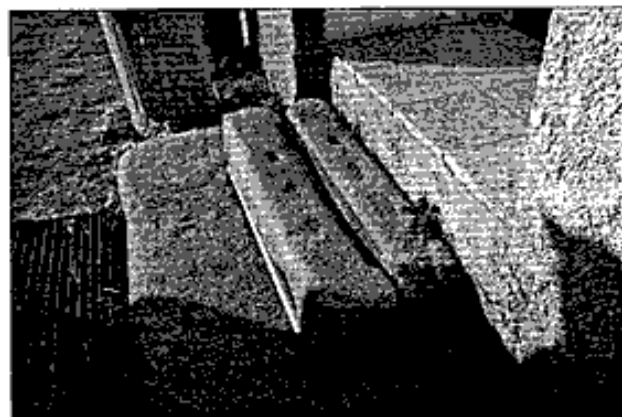
Právě vychází sborník Muzea jižního Plzeňska ve sídlem v Blovicích **Jižní Plzeňsko VI/2008**. Z obsahu: J. Bouda – M. Sochorová: Kaple sv. Ondřeje na zámku v Hradišti u Blovic; P. Rožmberský: Zelenohorské panství roku 1558. Objednat možno na adrese nakladatelství Ing. Petr Mikota, U Bachmače 10, 326 00 Plzeň (tel. 603828377, pmikota@post.cz).

Redakce obdržela **Kutnohorský – vlastivědný sborník 10/2008**. Z obsahu: F. Beneš: Hrádek nad Páchem v Kutné Hoře, s. 1 – 11, P. M. Veselký: Dodatek (tj. k témuž), s. 12 – 14. Dále otištěna studie O. Hejnice Hrádek nad Vrchlicí čili nad Páchem z roku 1911. Možnost objednat: kutna@seznam.cz. Děkujeme za zaslání.

redakce

Z hradů, zámků a tvrzí

O tvrzí **Bilenicích** (okr. Klatovy) se v Encyklopedii českých tvrzí na straně 26 uvádí, že osvětlení přízemní místnosti v severovýchodním nároží stavby zprostředkovává okénko v severní obvodové zdi tvrže, jehož ostění bylo seskládáno z druhotně použitých fragmentů ostění jiného gotického zamří-

žovaného okna. Tyto fragmenty ostění se zřejmě opět stěhovaly po vybourání zmíněného okénka z důvodu zřízení vstupu v jeho místě. Části profilovaného ostění jsme našli použité jako schod před vstupem v jižní zdi budovy. Oproti stavu uvedenému v encyklopedii na plánu tvrže z r. 1986 byl zrušen přístavek se schodištěm při východní stěně a dále venkovní schodiště při jižní obvodové zdi. Podle sdělení obyvatel je budova na prodej.

O. Slabý

Zprávy z klubu Rada

Kontaktní adresa: KAS, Kopeckého sady 2, 301 36 Plzeň. Tel. 604261000, e-mail rozember@kar.zcu.cz.

Pobočky, které dosud nezvládly zaslat seznamy členstva a zaplatit Radě KASu na číslo účtu **0721629319/0800 desátek a předplatné Hlásky** nedostanou klubový zpravodaj do té doby, dokud tak neučiní. Také upozorňujeme příslušné funkcionáře, že jim ze stanov vyplývá povinnost do 10. března zaslat Radě **Zprávu o činnosti a Zprávu o hospodaření na rok 2008**.

Jak již bylo upozorněno v minulém čísle Hlásky, **konference Dějiny staveb 2009** se opět koná na zámku v Nečtiněch ve dnech 20. – 23. března. Členové KASu, kteří měli příspěvek na minulou konferenci a kterým účast nehradí zaměstnavatel, a také studenti denního studia, kteří zde představí alespoň poster, jsou osvobozeni od konferenčního poplatku. Příhlášky zasílejte na adresu P. Mikota, U Bachmače 10, 326 00 Plzeň. Informace na www.evida.cz/shp.

Redakce přeje všem členům klubu (obzvláště těm, kteří přispívají do Hlásky) do nového roku vše, co si sami přejí. Doufá, že v nastávajícím jubilejním XX. ročníku klubového zpravodaje se odhodlají publikovat (nebo ve svém úsilí nepoleví).

Pobočka Plzeň

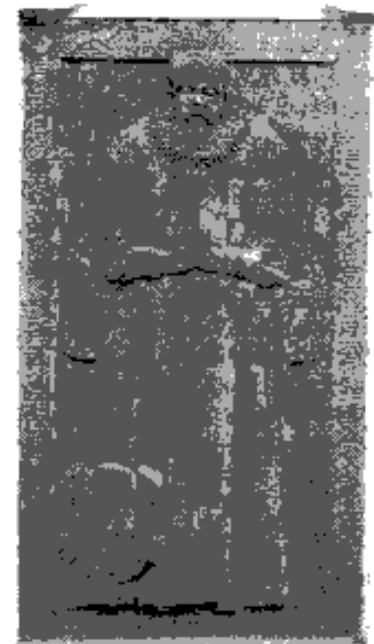
Kontaktní adresa: KAS, Kopeckého sady 2, 301 36 Plzeň. Tel. 604261000, e-mail rozember@kar.zcu.cz.

Na pravidelných schůzkách každou první středu v měsíci proběhly v restauraci U Vincenta přednášky na téma Poznej štipanou industrii – můžeš ji nalézt i na hradě (říjen, pánové Řezáč a Trnka, „pravěká“ sekce), Starý Herštejn – výzkum brány a radosti s tím spojené (listopad, J. Fišerová a Z. Procházka), Nálezy dřevěných konstrukcí hradu Ostrohu (prosinec, P. Baierl).

Podzimní členská schůze přijala 8 nových členů a hlasovala o složení výboru. Byl potvrzen výbor pobočky ve složení P. Mikota, J. Čihák, M. Novobilský, J. Anderle, V. Knoll, a J. Hajšman, tajemník P. Rožmberský, předseda T. Karel. Ve funkci byl potvrzen i kontrolor účtů J. Světlík, i když hlasoval proti. Na postu pokladníka došlo ke změně. Dlouholetá pokladní Mgr. Jana Richterová (od r. 1997), které nyní v činnosti brání časté dlouhodobé pobyty mimo bydliště vyplývající z jejich pracovních povinností, a již za výkon funkce děkujeme, byla nahrazena Bc. Jitkou Karlovou. Byl projednán problém poznávacích autobusových zájezdů, které byly poznamenány velmi nízkou účastí a pobočka musela uhradit ztráty. Zavede se nový způsob přihlašování a placení a v případě malého zájmu se zájezd nebude konat (viz dále). Pobočka obnoví naučnou stezku F. X. France, kterou kdysi zřídila – požádá příslušný úřad o dotaci, již budou uhrazeny náklady. Na závěr schůze účastníci minutou ticha uctili památku zesnulého nejstaršího člena pobočky (92 let) a nejspíše i celého KASu, pana Stanislava Šourka, učitele v. v., který ještě v první polovině roku navštěvoval klubové schůzky.

Tzv. „velká“ přednáška pro veřejnost v prostorách FF ZČU zasvětila zúčastněné (34 osob) do problematiky hradu Prácheň na stejnojmenném hradišti u Horažďovic. Poutavě přednášel ing. Jan Anderle. **Další přednáška se koná 25. února od 17. hod. tamtéž (Sedláčkova 15, 2. patro, zasedací místnost). Přednášet bude dr. Vařeka o hradech Příběnice a Příběničky.**

Podzimní autovycházce na Podbrdsko přálo počasí. Byl sice chladný, ale slunečný den, listí stromů hrálo podzimními barvami. Osm aut s 26 účastníky (v tom i mimino) a dvěma psy pod vedením P. Rožmberského nejprve navštívilo tvrziště Doubravici u hájovny Pustý zámek u Újezda u Cerhovic. Stanný rotvajler volně pobíhající kolem při spatření tolika lidí raději ustoupil. Dobře zachované kruhové tvrziště je udržováno sekáním porostu. Zbytky Zálužského hradu či Hrádku na návrší mezi Cerhovicemi a Hořovicemi se měly nacházet u bývalého ovčína a věže rozhledny. Zastavili jsme na cestě pod ovčínem a téměř všude byly ohrady a nápisy Soukromý majetek vstup zakázán. Přihéhl k nám mladík a na dotaz, zda se můžeme jít podívat na pozůstatky hrádku odvětil, že se jde zeptat příbuzných. Po chvíli přišel s majitelkou, která nás nechtěla na návrší pustit. Na otázku zda bychom si pustili na zahradu cizí lidi se dočkala odpovědi, že ano, protože nemáme co skrývat. Přesto (či právě proto) nebylo výpravě dovoleno shlédnout objekty jejich zájmu. Z toho bylo usouzeno, že se v ovčíně patrně pěstuje konopí. Následoval přesun do Lochovic, kde byl obhlédnut momentálně nepřístupný „sedivý“ zámek s dvěma věžemi v nároží. Více se líbil hrádek Libomyšl. Hned za krajními domky vsi se přikře zvedá velký pravidelně kuželovitý pahorek. Vrchol je obkroužen příkopem, někde hlubokým, jinde přecházejícím v terasu, na vrcholové plošině se starou lípou podepřenou podpěrami aby se nerozlomila, jsou patrné stopy po zahloubených objektech. Má se prý jednat o 30 m vysoký uměle nasypáný kopec, podle jedné teorie jde původně o mohyly báje Kazi. Původní přístupovou cestu se nepodařilo identifikovat. Pěkně opravený zámek Suchomasty je ústavem pro mentálně postižené. Chtěli jsme si vyfotografovat kryptogram, dochovaný na pozdně gotickém nadpraží v kotelně zámku. Ve vstupních dveřích nás pozval nějaký člověk do haly s dřevěným obložěním, parohy a krásnými hodinami a zmizel. V kuchyni jsme se zeptali co dál, personál sháněl správce, nesehnal a nakonec nás vykázal; člověk, který nás pozval dovnitř, byl totiž chovanec. Následovalo fotografování krásných náhrobníků v kostelech ve Tmani, v Borku u Suchomast,

hradiště je na náměstí barokní zámek, muzeum a dále tři kostely. Na úzkém skalnatém výběžku na konci Tetína se dochovaly

v Počáplích a na předměstí Berouna – zde je nutné poděkovat správcům farností Žebrák a Beroun a jimi pověřeným osobám za nevšední ochotu. V Popovicích se nám nepodařilo spatřit přizemní tvrz, dochované v suterénu sýpky, která je součástí výrobního areálu. Následovala obhlídka renesančního zámku Králova Dvora – obdivován pěkný portál a oknem spatřeny fresky. Objekt už má téměř všude nové střechy a okapy. Škoda, že zámeckou zahradu protíná těleso dálnice. Uchvátil nás Tetín. Na ploše slovanského

nevelké zbytky stejnojmenného hradu. Je odtud nádherný výhled na Mži (nesprávně Berouнку) s ostrovy, skály spadají do ohromné hloubky k železniční trati. Poslední navštívenou lokalitou byl benediktýnský klášter sv. Jan pod Skalou. Nad pěkně udržovaným církevním areálem se zdvíhá bílá vápencová kolmá stěna do výše 200 m. Nahoru se vydali jen nerozumní jedinci; ostatní se občerstvili v zdejší restauraci Obecná škola, kde byla akce ukončena. Bohatě dojmy a spousta fotografií si účastníci odvezli domů.

Jarní autobusový zájezd na Karlovarsko by se měl konat **30. května**, s odjezdem tradičně v 7.30 hod. z parkoviště pod Hamburkem (návrat do 19. hod.). Vzhledem k negativním zkušenostem z minulého roku jej vyhláujeme již nyní. Pod vedením L. Krémáře (ve spolupráci s V. Knollem) bychom mohli navštívit zaniklou ves, kostel a tvrziště Bražec v bývalém vojenském újezdě, prolézt zříceninu hradu Andělská Hora, uzít zámek Stražná (v ruských rukou), románské kostely v Boru a Ostrově. V Ostrově si dále můžeme prohlédnout polozičený zámek, letohrádek a nově zpřístupněný klášter, popřípadě se občerstvit. V Květnově je tvrziště, ale také nedávno objevená tvrz, v Jáchymově městské panské domy a nad ním ničený hrad Freudenstein. Obhlédnout můžeme také tvrz Křely, starý a nový zámek v Děpoltovicích, popřípadě malý nezávislý pivovar ve Velkém Rybníku... Vše záleží na členech – bude-li do konce února závazně přihlášeno nejméně 30 účastníků zájezdu, jede se. Ne-li, bude to oznámeno v příští Hlasec. Přihlásit se je možné u H. Matějkové na schůzkách nebo telefonicky (377535886, 777108634), kdo ještě nebyl, nahlásí datum narození kvůli pojištění. Nutné je také předem zaplatit 250 Kč za místo. Vezměte rodinné příslušníky a známé, ať se autobus naplní.

Další informace od poboček redakce do uzávěrky tohoto čísla neobdržela.

Kontakty na ostatní pobočky

Pobočka Zlín

MUDr. Jiří Hoza, Česká 4760, 760 05 Zlín. Tel. 737177346.

Pobočka Humpolec

Kontaktní adresa: KAS, pobočka Humpolec, Hradská 818, 396 01 Humpolec. E-mail: frantisek.kocman@mesto-humpolec.cz, orlikhumpolec@seznam.cz.

Pobočka Praha

KAS Pobočka Praha, PhDr. Jiří Úlovec, Tř. Milady Horákové 133, 166 21 Praha 6 – Dejvice.

Pobočka Hradec Králové:

Ing. Jiří Slavík, Nerudova 1210, 517 41 Kostelec n. Orlicí.

Pobočka Brno:

Ing. Pavel Švehla, Ondráčkova 3, 628 00 Brno – Líšeň.

Uzávěrka dalšího čísla: 10. 3. 2009

(vyjde v první dubnové dekádě 2009)

HLÁSKA, zpravodaj Klubu Augusta Sedláčka. ISSN 1212-4974.

Vychází čtvrtletně. Toto číslo vyšlo v I. lednové dekádě 2009.

Šéfredaktor Petr Rožmberský, technický redaktor ing. Petr Mikota, redaktor pro internet Petr Beránek www.klubaugustasedlacka.cz.

Adresa redakce: Klub Augusta Sedláčka, Kopeckého sady 2, 301 56 Plzeň (pmikota@post.cz, nebo rozmh@kar.zcu.cz.)

Vydává Klub Augusta Sedláčka za přispění Nadačního fondu pro kulturní aktivity občanů města Plzně.

Registrováno pod značkou OK ÚmP 23/1991. 360 výtisků